

RAPORT SAMOOCENY

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI)

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. Bankowa 12, 40-007 Katowice.....

Nazwa ocenianego kierunku studiów:

Praca socjalna

1. Poziom/y studiów: *studia I i II stopnia*

2. Forma/y studiów: *studia stacjonarne i niestacjonarne*

3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek
..... *nauki socjologiczne*

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

STUDIA I STOPNIA

a) Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Nauki socjologiczne	120	67 %

b) Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	Psychologia	29	16 %
2.	Pedagogika	9	5 %
3.	Nauki prawne	6	3 %
4.	Nauki o zarządzaniu i jakości	3	2 %
5.	Filozofia (<i>dz. n. hum.</i>)	3	2 %
6.	Ekonomia i finanse	2	1 %
7.	Językoznawstwo (<i>dz. n. hum.</i>) – lektorat z j. obcego	8	4 %
SUMA		70	33 %

STUDIA II STOPNIA

- a) Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej ¹	<i>Mediacje i negocjacje</i>		<i>Rewitalizacja i organizowanie społeczności lokalnej</i>		<i>Europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej</i>		<i>Praca socjalna i gerontologia społeczna</i>	
	Punkty ECTS		Punkty ECTS		Punkty ECTS		Punkty ECTS	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Nauki socjologiczne	93	78%	105	88%	86	72%	101	84%

- b) Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	<i>Mediacje i negocjacje</i>		<i>Rewitalizacja i organizowanie społeczności lokalnej</i>		<i>Europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej</i>		<i>Praca socjalna i gerontologia społeczna</i>	
	Punkty ECTS		Punkty ECTS		Punkty ECTS		Punkty ECTS	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Psychologia	13	11%	5	4%	5	4%	5	4%
Pedagogika	2	2%	2	2%	2	2%	6	5%
Nauki prawne	7	6%	3	3%	3	3%	3	3%
Nauki o zarządzaniu i jakości	5	4%	5	4%	12	10%	5	4%
Ekonomia i finanse	-	-	-	-	12	10%	-	-
Razem	27	23%	15	13%	34	29%	19	16%

¹ Liczba punktów ECTS różni się w zależności od specjalności

EFEKTY UCZENIA SIĘ

zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów²

1.	Nazwa kierunku	praca socjalna ³
2.	Poziom kształcenia	studia pierwszego stopnia
3.	Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Kod efektu uczenia się kierunku	Efekty uczenia się Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia o profilu ogólniakademickim na kierunku studiów praca socjalna absolwent:	Kody charakterystyk II stopnia PRK do których odnosi się efekt kierunkowy
WIEDZA		
PS1_W01	zna i rozumie interdyscyplinarną specyfikę pracy socjalnej na tle nauk społecznych	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W02	zna elementarną terminologię używaną w pracy socjalnej i rozumie jej pochodzenie oraz zastosowania w obszarze pokrewnych dyscyplin naukowych	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W03	ma podstawową wiedzę o różnych rodzajach struktur społecznych, instytucjach życia społecznego (w tym w szczególności instytucjach wsparcia i pomocy dla jednostek, rodzin i ich otoczenia)	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W04	rozumie i potrafi wyjaśnić wzajemne zależności pomiędzy strukturami i instytucjami społecznymi oraz ich elementami	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W05	zna i rozumie specyfikę poszczególnych instytucji pomocowych; potrafi dokonać wyboru instytucji wsparcia adekwatnie do problemu	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W06	ma podstawową, usystematyzowaną wiedzę o środowiskach rozwoju i funkcjonowania człowieka, ich specyfice i procesach w nich zachodzących	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W07	zna rodzaje więzi społecznych oraz rozumie mechanizmy warunkujące dynamikę ich rozwoju i funkcjonowania	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W08	ma elementarną wiedzę o uczestnikach działalności wspierającej i pomocowej (zarówno pomagających jak i wspieranych)	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W09	ma uporządkowaną podstawową wiedzę na temat rozwoju i funkcjonowania człowieka w cyklu życia, w jego biologicznych, psychologicznych i społeczno-kulturowych aspektach	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W10	zna wybrane koncepcje człowieka z obszaru nauk społecznych, psychologicznych, pedagogicznych i filozoficznych	P6S_WG (n. hum.), P6S_WG (n. spo.)
PS1_W11	posiada elementarną wiedzę o projektowaniu i prowadzeniu badań w pracy socjalnej, w oparciu o wiedzę z zakresu badań społecznych, obejmującą problemy badawcze, sposoby pozyskiwania danych, metody, techniki i narzędzia badawcze	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W12	zna podstawowe narzędzia diagnostyczne w pracy socjalnej	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W13	ma elementarną wiedzę o procedurach i metodyce wykonywania typowych zadań pracownika socjalnego	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W14	ma uporządkowaną wiedzę w zakresie norm społecznych i zasad etycznych w realizacji zawodu pracownika socjalnego	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W15	ma elementarną wiedzę odnośnie procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego, ich prawidłowego przebiegu oraz barier i zakłóceń	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W16	ma wiedzę dotyczącą różnych aspektów procesu pomagania oraz jego uwarunkowań	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W17	ma podstawową wiedzę o funkcjach systemów społecznych, ich specyfice i kierunkach zmian ze szczególnym uwzględnieniem roli instytucji wsparcia	P6S_WG (n. spo.)

² Efekty uczenia się obowiązujące na studiach I i II stopnia od roku akademickiego 2019/2020 zawarto w załącznikach w formie elektronicznej (*załączniki 0.1. i 0.2*)

³ Efekty zatwierdzone uchwałą Senatu UŚ nr 104, z dnia 30 maja 2017 r. <http://bip.us.edu.pl/uchwala-nr-1042017>

PS1_W18	zna podstawowe tradycyjne i współczesne nurty odnośnie poszczególnych struktur społecznych; wie jak kształtują się w zakresie dyscyplin pokrewnych	P6S_WG (n. hum.), P6S_WG (n. spo.)
PS1_W19	zna historyczne podstawy pracy socjalnej	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W20	posiada podstawową wiedzę z zakresu ochrony własności intelektualnej i rozumie jej znaczenie	P6S_WK (n. spo.)
PS1_W21	zna podstawowe teorie wyjaśniające różnorodność zachowań, obrazujące proces podejmowania decyzji i radzenia sobie w sytuacjach problemowych; rozumie różnorodne uwarunkowania tych procesów	P6S_WG (n. spo.)
PS1_W22	ma wiedzę w zakresie podstaw prawnych regulujących działalność w obszarze pracy socjalnej	P6S_WG (n. spo.)
UMIEJĘTNOŚCI		
PS1_U01	potrafi dokonać obserwacji i interpretacji zjawisk społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem społecznych dysfunkcji	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U02	potrafi wykorzystywać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu pracy socjalnej oraz powiązanych nią dyscyplin w celu identyfikowania i analizowania problemów społecznych	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U03	potrafi przygotować i przeprowadzić proste badania na potrzeby diagnozy problemu oraz dokonać podstawowej analizy i prezentacji ich wyników	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U04	potrafi dokonać weryfikacji/selekcji zgromadzonego materiału oraz opracować podstawowe narzędzia diagnostyczne w pracy socjalnej	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U05	posiada umiejętność dokonywania analizy motywacji i wzorów ludzkich zachowań oraz przyczyn poszczególnych procesów, zjawisk i problemów społecznych	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U06	posiada umiejętność prognozowania sytuacji w różnych kontekstach pracy socjalnej	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U07	potrafi dokonać podstawowej diagnozy problemów społecznych	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U08	potrafi posługiwać się regułami i normami społeczno-etycznymi w działalności zawodowej w celu generowania rozwiązań konkretnych problemów społecznych	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U09	ma elementarne umiejętności organizacyjne pozwalające na realizację celów związanych z projektowaniem i podejmowaniem profesjonalnych działań	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U10	dostrzega i rozstrzyga dylematy w pracy pracownika socjalnego oraz potrafi przewidzieć konsekwencje podjętych decyzji	P6S_UO (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U11	posiada umiejętność animowania, inspirowania i wspierania do samodzielności osób w trudnej sytuacji	P6S_UO (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U12	potrafi dokonać analizy własnych działań i zidentyfikować obszary wymagające udoskonalenia	P6S_UU (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U13	potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności korzystając z różnych źródeł	P6S_UU (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U14	potrafi dokonać analizy i oceny przydatności typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań związanych z różnymi sferami aktywności pracownika socjalnego	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U15	rozumie dynamikę i specyfikę wybranych problemów społecznych oraz potrafi dokonać ich analizy	P6S_UW (n. spo.)
PS1_U16	potrafi opracować projekt pomocy i wsparcia o charakterze interwencyjnym lub profilaktycznym dla jednostek, rodzin, grup i społeczności	P6S_UO (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U17	potrafi w sposób spójny wyrażać swoją opinię na piśmie w oparciu o własną wiedzę, zróżnicowane źródła i przy wykorzystaniu podstawowych ujęć teoretycznych różnych dyscyplin	P6S_UK (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U18	posiada sprawność przygotowania wystąpień ustnych w oparciu o zróżnicowane źródła, ze szczególnym uwzględnieniem zadań pracownika socjalnego	P6S_UK (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U19	posiada umiejętność prezentowania własnych pomysłów, wątpliwości i sugestii, popierając je argumentacją w kontekście wybranych perspektyw i poglądów	P6S_UK (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U20	posiada umiejętności w zakresie skutecznej komunikacji interpersonalnej	P6S_UK (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U21	potrafi posługiwać się językiem obcym w obszarze problematyki społecznej	P6S_UK (n. spo.), P6S_UW (n. spo.)
PS1_U22	posiada podstawową umiejętność posługiwania się systemem informatycznym	P6S_UW (n. spo.)

KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
PS1_K01	ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego, dokonuje weryfikacji własnych kompetencji, wykazuje chęć doskonalenia własnych umiejętności, wyznacza kierunki samorozwoju i kształcenia	P6S_KK (n. spo.)
PS1_K02	efektywnie organizuje własną pracę i krytycznie ocenia stopień jej zaawansowania	P6S_KK (n. spo.)
PS1_K03	wykazuje gotowość do aktywnej współpracy w grupach, organizacjach i instytucjach związanych z pomocą społeczną, pracuje w zespole pełniąc różne role i zadania	P6S_KO (n. spo.)
PS1_K04	rozumie odmienne postrzeganie życia społecznego przez osoby pochodzące z różnych środowisk	P6S_KO (n. spo.)
PS1_K05	adekwatnie określa priorytety w realizacji zadań i osiąganiu celów indywidualnych oraz zespołowych	P6S_KO (n. spo.)
PS1_K06	ma świadomość dylematów etycznych w pracy pracownika socjalnego; jest zdolny do etycznej refleksji; postępuje zgodnie z zasadami etyki zawodowej	P6S_KR (n. spo.)
PS1_K07	odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, projektuje wieloaspektowe działania w zakresie pracy socjalnej	P6S_KO (n. spo.)
PS1_K08	ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny; zna prawidłowe źródła i sposoby doskonalenia posiadanej wiedzy i umiejętności; jest otwarty na nowe idee	P6S_KK (n. spo.), P6S_KR (n. spo.)
PS1_K09	ma przekonanie o sensie i potrzebie podejmowania działań pomocowych w środowisku społecznym; jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych; wykazuje aktywność i wytrwałość w realizacji działań	P6S_KO (n. spo.)

1.	Nazwa kierunku	praca socjalna⁴	
2.	Poziom kształcenia	studia drugiego stopnia	
3.	Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Kod efektu kształcenia kierunku	Efekty kształcenia Po ukończeniu studiów drugiego stopnia o profilu ogólniakademickim na kierunku studiów praca socjalna absolwent:		Kody efektów kształcenia obszarów do których odnosi się efekt kierunkowy
WIEDZA			
PS2_W01	zna i rozumie interdyscyplinarną specyfikę pracy socjalnej na tle nauk społecznych	S2A_W01	
PS2_W02	zna terminologię używaną w pracy socjalnej i rozumie jej pochodzenie oraz zastosowania w obszarze pokrewnych dyscyplin naukowych	S2A_W01	
PS2_W03	ma poszerzoną wiedzę o wybranych rodzajach struktur społecznych, instytucjach życia społecznego (w tym w szczególności instytucjach wsparcia i pomocy dla jednostek, rodzin i ich otoczenia) w zakresie objętym specjalnością	S2A_W02	
PS2_W04	rozumie wzajemne zależności pomiędzy strukturami i instytucjami społecznymi oraz ich elementami w wybranych aspektach życia społecznego, w zakresie objętym specjalnością	S2A_W03	
PS2_W05	zna i rozumie specyfikę wybranych instytucji pomocowych; potrafi dokonać wyboru instytucji wsparcia adekwatnie do problemu	S2A_W03	
PS2_W06	ma usystematyzowaną wiedzę o środowiskach rozwoju człowieka, ich specyfice i procesach w nich zachodzących z punktu widzenia pracy socjalnej w zakresie objętym specjalnością	S2A_W03	
PS2_W07	ma pogłębioną wiedzę na temat więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowości istotnych z punktu widzenia pracy socjalnej, w zakresie objętym specjalnością	S2A_W04	

⁴ Efekty zatwierdzone uchwałą Senatu UŚ nr 394, z dnia 25 stycznia 2015 r. <http://bip.us.edu.pl/uchwala-nr-3942015>

PS2_W08	ma poszerzoną wiedzę o uczestnikach działalności wspierającej i pomocowej (zarówno pomagających jak i wspieranych)	S2A_W04
PS2_W09	ma poszerzoną wiedzę na temat potrzeb i aktywności człowieka, w zakresie objętym specjalnością	S2A_W05
PS2_W10	zna w sposób pogłębiony wybrane obszary funkcjonowania człowieka w zakresie objętym specjalnością	S2A_W05
PS2_W11	posiada pogłębioną wiedzę o projektowaniu i prowadzeniu badań w pracy socjalnej, w oparciu o wiedzę z zakresu badań społecznych, obejmującą problemy badawcze, sposoby pozyskiwania danych, metody, techniki i narzędzia badawcze	S2A_W06
PS2_W12	zna zaawansowane narzędzia diagnostyczne w pracy socjalnej	S2A_W06
PS2_W13	ma poszerzoną wiedzę o procedurach i metodyce wykonywania zadań pracownika socjalnego w zakresie objętym specjalnością	S2A_W06
PS2_W14	ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę w zakresie norm społecznych i zasad etycznych w realizacji zawodu pracownika socjalnego	S2A_W07
PS2_W15	ma pogłębioną wiedzę odnośnie procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w związku z potrzebami prowadzenia pracy socjalnej	S2A_W07
PS2_W16	ma poszerzoną wiedzę dotyczącą wybranych aspektów procesu pomagania oraz jego warunków	S2A_W07
PS2_W17	ma poszerzoną wiedzę o funkcjach systemów wsparcia społecznego, ich specyfice i kierunkach zmian, w zakresie objętym specjalnością	S2A_W08
PS2_W18	zna tradycyjne i współczesne nurty polityki społecznej i pracy socjalnej	S2A_W09
PS2_W19	ma pogłębioną wiedzę o poglądach na temat wybranych struktur i instytucji społecznych i o ich historycznej ewolucji	S2A_W09
PS2_W20	posiada podstawową wiedzę z zakresu ochrony własności intelektualnej i rozumie jej znaczenie	S2A_W10
PS2_W21	ma wiedzę na temat społecznych aspektów tworzenia i rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości w pracy socjalnej	S2A_W11
PS2_W22	ma wiedzę w zakresie podstaw prawnych regulujących działalność w obszarze pracy socjalnej	S2A_W07
PS2_W23	posiada pogłębioną wiedzę na temat wybranych metod naukowych oraz zna zagadnienia charakterystyczne dla dyscypliny nauki niezwiązanej z kierunkiem studiów	S2A_W01, S2A_W06
UMIEJĘTNOŚCI		
PS2_U01	potrafi dokonać pogłębionej obserwacji i interpretacji zjawisk społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem społecznych dysfunkcji	S2A_U01
PS2_U02	potrafi wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu pracy socjalnej oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu identyfikowania i analizowania problemów społecznych	S2A_U02
PS2_U03	potrafi przygotować i przeprowadzić badania na potrzeby pracy socjalnej oraz dokonać analizy i prezentacji ich wyników	S2A_U02
PS2_U04	potrafi dokonać weryfikacji/selekcji zgromadzonego materiału oraz opracować narzędzia diagnostyczne w pracy socjalnej,	S2A_U02
PS2_U05	potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg problemów i zjawisk społecznych dla potrzeb pracy socjalnej, formułować własne opinie na ten temat oraz projektować działania zaradcze w zakresie objętym specjalnością	S2A_U03
PS2_U06	posiada umiejętność prognozowania sytuacji w różnych kontekstach pracy socjalnej	S2A_U04
PS2_U07	potrafi przeprowadzić diagnozę problemów społecznych w wybranym obszarze pracy socjalnej	S2A_U04
PS2_U08	potrafi posługiwać się regułami i normami społeczno-etycznymi w działalności zawodowej w celu generowania rozwiązań konkretnych problemów społecznych	S2A_U05
PS2_U09	ma umiejętności organizacyjne pozwalające na realizację celów związanych z projektowaniem i podejmowaniem profesjonalnych działań	S2A_U05
PS2_U10	dostrzega i rozstrzyga dylematy w pracy pracownika socjalnego oraz potrafi przewidzieć konsekwencje podjętych decyzji	S2A_U06
PS2_U11	posiada umiejętność animowania, inspirowania i wspierania do samodzielności osób, rodzin, grup oraz społeczności w trudnej sytuacji	S2A_U06

PS2_U12	potrafi dokonać analizy własnych działań i zidentyfikować obszary wymagające udoskonalenia	S2A_U06
PS2_U13	potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności korzystając z różnych źródeł	S2A_U06
PS2_U14	potrafi dokonać pogłębionej analizy i krytycznej oceny przydatności typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań związanych z wybranymi sferami aktywności pracownika socjalnego	S2A_U07
PS2_U15	rozumie dynamikę i specyfikę wybranych problemów społecznych oraz potrafi dokonać ich analizy	S2A_U08
PS2_U16	potrafi opracować projekt pomocy i wsparcia o charakterze interwencyjnym lub profilaktycznym dla jednostek, rodzin, grup i społeczności w zakresie objętym specjalnością	S2A_U09
PS2_U17	potrafi w sposób spójny wyrażać swoją opinię na piśmie w oparciu o własną wiedzę, zróżnicowane źródła i przy wykorzystaniu wybranych ujęć teoretycznych różnych dyscyplin	S2A_U09
PS2_U18	posiada sprawność przygotowania wystąpień ustnych w oparciu o zróżnicowane źródła, ze szczególnym uwzględnieniem zadań pracownika socjalnego	S2A_U10
PS2_U19	posiada umiejętność prezentowania własnych pomysłów, wątpliwości i sugestii, popierając je argumentacją w kontekście wybranych perspektyw i poglądów	S2A_U10
PS2_U20	posiada pogłębione umiejętności w zakresie skutecznej komunikacji interpersonalnej	S2A_U10
PS2_U21	potrafi posługiwać się językiem obcym w obszarze problematyki społecznej	S2A_U11
PS2_U22	posiada pogłębioną umiejętność stawiania i analizowania problemów na podstawie pozyskanych treści z zakresu dyscypliny nauki niezwiązanej z kierunkiem studiów	S2A_U02, S2A_U03
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
PS2_K01	ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego doskonalenia się zawodowego i rozwoju osobistego, dokonuje weryfikacji własnych kompetencji, wykazuje chęć doskonalenia własnych umiejętności, wyznacza kierunki samorozwoju i kształcenia	S2A_K01
PS2_K02	efektywnie organizuje własną pracę i krytycznie ocenia stopień jej zaawansowania	S2A_K01
PS2_K03	wykazuje gotowość do aktywnej współpracy w grupach, organizacjach i instytucjach związanych z pomocą społeczną, pracuje w zespole pełniąc różne role i zadania	S2A_K02
PS2_K04	rozumie odmienne postrzeganie życia społecznego przez osoby pochodzące z różnych środowisk	S2A_K02
PS2_K05	adekwatnie określa priorytety w realizacji zadań i osiąganiu celów indywidualnych oraz zespołowych	S2A_K03
PS2_K06	ma świadomość dylematów etycznych w pracy pracownika socjalnego; jest zdolny do etycznej refleksji; postępuje zgodnie z zasadami etyki zawodowej	S2A_K04
PS2_K07	odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, projektuje wieloaspektowe działania w zakresie pracy socjalnej	S2A_K05
PS2_K08	ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny; zna prawidłowe źródła i sposoby doskonalenia posiadanej wiedzy i umiejętności; jest otwarty na nowe idee	S2A_K06
PS2_K09	ma przekonanie o sensie i potrzebie podejmowania działań pomocowych w środowisku społecznym; jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych; wykazuje aktywność i wytrwałość w realizacji działań	S2A_K07
PS2_K10	rozumie potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywanych problemów, integrowania wiedzy z różnych dyscyplin oraz praktykowania samokształcenia służącego pogłębieniu zdobytej wiedzy	S2A_K01, S2A_K06

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Kazimiera Wódz	<i>Prof. zw. dr hab. / Profesor zwyczajny / Kierownik Studium Pracy Socjalnej</i>
Daniela Dzienniak-Pulina	<i>Dr / starszy wykładowca / Dyrektor ds. Dydaktycznych Instytutu Socjologii (od kwietnia 2019)</i>
Witold Mandrysz	<i>Dr / adiunkt / Przewodniczący Kierunkowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia na Kierunku Praca Socjalna</i>
Sabina Pawlas-Czyż	<i>Dr hab. / adiunkt / Członkini Kierunkowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia na Kierunku Praca Socjalna</i>
Ewa Leśniak-Berek	<i>Dr / starszy wykładowca / Przewodnicząca Rady Programowej Kierunku Praca Socjalna</i>
Dorota Nowalska-Kapuścik	<i>Dr / adiunkt / Dyrektor ds. Dydaktycznych Instytutu Socjologii (do marca 2019)</i>
Krystyna Faliszek	<i>Dr hab. / adiunkt / Opiekun Naukowo-Dydaktyczny KPSS w Czeladzi</i>
Monika Szpoczek	<i>Mgr / wykładowca / Opiekun praktyk zawodowych na kierunku praca socjalna, Koordynator wydziałowy ds. studentów z niepełnosprawnościami</i>
Maciej Klimek	<i>Mgr / wykładowca / Koordynator Centrum Badań Innowacji Społecznych</i>

Spis treści

EFEKTY UCZENIA SIĘ.....	3
zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.....	3
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny.....	8
Prezentacja uczelni.....	10
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się.....	11
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	20
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie.....	26
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	34
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	40
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	43
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku.....	46
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	49
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	53
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	53
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	56
Część III. Załączniki	58
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów.....	58
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających.....	64

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Śląski został powołany w czerwcu 1968 roku. Jest przestrzenią, w której spotykają się ze sobą tradycja i nowoczesność. Tradycję stanowi dorobek 50 lat pracy naukowej i dydaktycznej, ugruntowana pozycja ośrodka akademickiego i kulturotwórczego, kuźnia kadr i talentów, a także wyspecjalizowane w pracach badawczych jednostki, unikatowe kierunki i specjalności. Nowoczesność wiąże się ze sposobem myślenia i funkcjonowania: podejmowaniem kształcenia i badań o charakterze interdyscyplinarnym. Jest to również coraz bardziej aktywna współpraca międzynarodowa, ścisłe współdziałanie z gospodarką, innowacyjność i otwartość na nowe technologie, a także wrażliwość na zmieniające się warunki rynku pracy. Uczelnia stale rozwija się, wzmacniając potencjał dydaktyczny i rozbudowując infrastrukturę.⁵

W chwili obecnej to w pełni autonomiczna szkoła wyższa, zatrudniająca blisko 3,4 tys. pracowników (w tym 2 tys. nauczycieli akademickich) oraz kształcąca ponad 27 tys. studentów, słuchaczy studiów podyplomowych i doktorantów w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym na 12 wydziałach.⁶

W roku akademickim 2018/2019 w Uniwersytecie Śląskim uruchomiono 77 kierunków, w tym 242 specjalności, z czego 8 w języku angielskim. Połowa kierunków posiada akredytację Polskiej Komisji Akredytacyjnej, w tym dwie oceny wyróżniające.⁷ Uczelnia posiada prawo nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego oraz przyznawania najwyższej godności akademickiej, doktora *honoris causa*.⁸

Kierunek *praca socjalna* jest realizowany w Instytucie Socjologii, przez Studium Pracy Socjalnej, będące jednostką dydaktyczną powołaną w 1993 roku do realizacji programu Wyższych Zawodowych Studiów Socjologicznych, o specjalności *praca socjalna*. Od roku akademickiego 2005/2006 program jest realizowany w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia. Począwszy od roku akademickiego 2009/2010 uruchomiono kierunek *praca socjalna* na studiach I stopnia⁹, a od roku 2015/2016 jego kontynuację na studiach II stopnia¹⁰. W roku akademickim 2016/2017 po raz ostatni realizowana była ścieżka studiów I stopnia o profilu praktycznym. Począwszy od roku akademickiego 2017/2018 studia te realizowane są w profilu ogólnoakademickim¹¹.

⁵ <https://www.us.edu.pl/uczelnia>

⁶ <https://www.us.edu.pl/krotka-historia-uniwersytetu-slaskiego>

⁷ <https://www.us.edu.pl/node/6112>

⁸ <https://www.us.edu.pl/krotka-historia-uniwersytetu-slaskiego>

⁹ <http://bip.us.edu.pl/uchwala-nr-972008>

¹⁰ <http://bip.us.edu.pl/uchwala-nr-3942015>

¹¹ http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/uchwala_104_2017.pdf

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

1.1. Koncepcja kształcenia – powiązanie z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni

Działania w ramach kierunku *praca socjalna* wpisują się w aktualną strategię rozwoju Uniwersytetu Śląskiego uwzględniając przede wszystkim misję Uczelni, która łączy się z otwarciem na wzrastające edukacyjne potrzeby społeczności, którym czyni zadość kształcąc na najwyższym możliwym poziomie i prowadząc badania naukowe w poszanowaniu podstawowego prawa akademickiej wolności w dociekaniu Prawdy, lecz także wypełnia istotną służbę społeczną polegającą na wszechstronnym rozwijaniu osobowości oraz formowaniu twórczych postaw i duchowych aspiracji ludzi z nim związanych¹².

Instytut Socjologii UŚ kierując się zasadami zgodnymi z misją Uniwersytetu Śląskiego nawiązuje w swojej działalności naukowo-dydaktycznej do przyjętej przez Senat UŚ „[Strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego na lata 2012–2020](#)”¹³. Cele strategiczne Instytutu Socjologii ([załącznik 1.1](#)) utożsamiają się z uniwersyteckimi i stanowią próbę przełożenia na grunt jednostki organizacyjnej Uniwersytetu Śląskiego trzech jego głównych celów strategicznych.

Cel strategiczny 1: Zespołowa praca badawcza i badania naukowe na wysokim poziomie

Kierunek *praca socjalna* charakteryzuje się wysokim stopniem interdyscyplinarności co pozwala na ukazanie zagadnień w możliwie szerokiej perspektywie. Stwarza tym samym pole do badań i rozwoju nowych idei mających na celu wyjaśnianie przyczyn, ale przede wszystkim poszukiwanie sposobów rozwiązań problemów społecznych. Badania zespołów naukowo-badawczych są prowadzone przy partnerskim współudziale studentów, którzy poznając specyfikę badań empirycznych mogą pogłębiać własne zainteresowania naukowe. Podstawowym obszarem aktywności badawczej zespołu naukowo-dydaktycznego w Instytucie Socjologii UŚ są badania podstawowe, rozwijane w ramach Zakładów. Poszczególne zespoły badawcze koncentrują się wokół wybranych problemów, wzmacniają swoją skuteczność poprzez pozyskiwanie grantów badawczych umożliwiających finansowanie badań o wyższych parametrach jakościowych ([więcej – punkt 1.2](#)).

Cel strategiczny 2: Innowacyjne kształcenie i konkurencyjna oferta dydaktyczna

Kształcenie studentów na kierunku *praca socjalna* odbywa się w systemie trzyletnich studiów licencjackich oraz dwuletnich studiów magisterskich. Obok zajęć związanych z działalnością naukową Instytutu Socjologii, szczególny akcent położony jest na kształcenie umiejętności i kompetencji, jakimi absolwenci powinni się cechować w zawodzie, ale również w życiu społecznym. Stąd następuje przesunięcie z biernego przyswajania wiedzy do aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia problemowego.

¹² <http://bip.us.edu.pl/misja-uniwersytetu-slaskiego>

¹³ <https://www.us.edu.pl/strategia-rozwoju-uniwersytetu-slaskiego-w-katowicach-na-lata-2012-2020>

Kierunek studiów *praca socjalna* ma charakter interdyscyplinarny zarówno w obszarze wiedzy, jak i praktyki. Wykazuje szczególne powiązanie z takimi kierunkami kształcenia jak: socjologia, psychologia, pedagogika, a także elementy nauk prawnych, których zakres problemowy stanowi podstawy wiedzy i umiejętności skutecznego profesjonalisty. *Praca socjalna* jako dziedzina stosowana koncentruje się na procesie rozumienia, pomagania i wspierania w dążeniu do samodzielności osób, które znalazły się w trudnej sytuacji. Jest kierunkiem, którego ukończenie uprawnia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, regulowanego przepisami prawa (Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 z późn. zm.).

Podstawowym celem kształcenia na kierunku *praca socjalna* jest przygotowanie do profesjonalnego wykonywania zawodu pracownika socjalnego zarówno w wymiarze instytucjonalnej pomocy społecznej, jak i w obszarze szeroko pojętych służb społecznych. Dlatego w procesie kształcenia istotne jest rozwijanie praktycznych umiejętności, budowanych szczególnie w trakcie warsztatów oraz zajęć praktycznych (praktyki, projekty), umożliwiających studentom bezpośredni kontakt z profesją i jej zadaniami. Ważnym elementem jest przy tym kształtowanie właściwej, odpowiedzialnej postawy opartej na współpracy i partnerstwie.

Treści kształcenia przygotowują w głównej mierze do pełnienia istotnej roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty, ale stanowią również niezbędne wyposażenie świadomego i wrażliwego uczestnika życia społecznego, obserwatora i badacza, człowieka o twórczej postawie, ciekawego nowych możliwości i gotowego do ciągłego rozwoju. Dążą do budowania świadomości szczególnego wpływu jaki mogą wywierać studenci w przyszłej roli zawodowej, stając się zdolnymi do inspirowania, kierowania i wspierania działań liderami społeczności lokalnych. Program ma przy tym strukturę elastyczną, co oznacza, że oprócz modułów obowiązkowych zawierających niezbędny kanon wiedzy i umiejętności profesjonalisty w zakresie pracy socjalnej, studenci mają możliwość wyboru tematyki, która interesuje ich szczególnie, i w której planują się specjalizować. Taka formuła zapewnia możliwość ciągłego ulepszania programu oraz dostosowywania tematyki do zmieniającej się sytuacji i pojawiających się nowych zagadnień istotnych dla problematyki kierunku.

Podkreślając znaczenie kształcenia ustawicznego, a także nawiązując do celu strategicznego nr 3, kierunek *Praca socjalna* jest realizowany również w formie niestacjonarnej na mocy Porozumienia 241/EN/2013 (WNS/SDN5.50.29.2013) pomiędzy Uniwersytetem Śląskim w Katowicach a Województwem Śląskim, w sprawie opieki naukowo-dydaktycznej nad Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Czeladzi (*załącznik 1.1.a*).

Cel strategiczny 3: Aktywne współdziałanie z otoczeniem

Instytut Socjologii jest w sposób naturalny związany ze środowiskiem ze względu na specyfikę badań i zainteresowań. Powołanie na początku lat dziewięćdziesiątych Studium Pracy Socjalnej stanowiło odpowiedź na rosnące potrzeby edukacji w zakresie kształcenia profesjonalnych służb społecznych. Począwszy od 2009 roku *praca socjalna* funkcjonuje jako samodzielny kierunek, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom interesariuszy, uwzględniając przepisy prawne (wygaszanie specjalności w ramach pokrewnych kierunków) oraz opierając się na doświadczeniach innych krajów europejskich.

Dbłość o wysoką jakość kształcenia znajduje wyraz w programie studiów opracowanym zgodnie z potrzebami i wymaganiami współczesnego rynku pracy oraz zgodnie z oczekiwaniami społecznymi. Stanowi to wynik wieloletniej i stałej współpracy ze środowiskiem, w tym licznymi instytucjami i organizacjami pożytku publicznego zajmującymi się problemami społecznymi oraz zatrudniającymi absolwentów kierunku (*więcej kryterium 6 – współpraca z otoczeniem*). Najmocniej zaakcentowaną i rozwiniętą płaszczyzną współpracy jest atrakcyjny program praktyk zawodowych, w trakcie których studenci nabywają i doskonalą umiejętności niezbędne do wykonywania zawodu (*więcej – punkt 2.5*). Znaczącym przejawem współpracy jest też wdrażanie w ośrodkach i placówkach pomocy społecznej projektów socjalnych przygotowanych przez studentów w ramach prac dyplomowych, a będących oryginalnymi i celnymi propozycjami rozwiązania realnie zdiagnozowanych problemów (*więcej – punkt 3.9*). Wreszcie w ramach aktywnej współpracy z otoczeniem, na potrzeby instytucji polityki społecznej zespół naukowo-badawczy opracowuje specjalistyczne raporty, diagnozy społeczne oraz rekomendacje. Aktywnie uczestniczy zarówno w rolach ekspertów, jak i partnerów w seminariach, konferencjach i projektach badawczych inicjowanych przez interesariuszy zewnętrznych, co owocuje obustronnymi korzyściami i wzmacnia efektywność podejmowanych działań. Realizowana współpraca ma ponadto charakter międzynarodowy – zarówno w wymiarze badawczym, jak i dydaktycznym.

1.2. Związek kształcenia z prowadzoną działalnością naukową, najważniejsze osiągnięcia naukowe (publikacje, granty, awanse naukowe) oraz możliwości zdobywania przez studentów kompetencji badawczych i udział w badaniach

Obszar podejmowanych działań badawczo-rozwojowych w ramach opracowanej koncepcji kształcenia zakłada zachowanie równowagi programowej pomiędzy akcentowaniem i rozwijaniem kompetencji naukowych oraz praktycznych (zawodowych). Realizowane prace badawczo-rozwojowe odwołują się do obszaru zainteresowań nauk socjologicznych, w tym pracy socjalnej, a efekty działań potwierdzają zarówno publikacje, jak i diagnozy, ekspertyzy i opracowania.

Międzynarodowe projekty badań realizowane w ostatnich latach:

- 2010 – 2016 w Studium Pracy Socjalnej realizowano współpracę w ramach konsorcjum N-CORP. W skład konsorcjum wchodzi partnerzy z Uniwersytetów i jednostek badawczych z Danii, Finlandii, Islandii, Norwegii, Polski, Szwecji (koordynator projektu) i Wielkiej Brytanii. W początkowej fazie składano aplikacje w celu uzyskania finansowania wypracowanych wspólnie projektów badawczych, a ostatecznie podjęto pracę nad międzynarodową publikacją poświęconą różnym aspektom współczesnej pracy socjalnej (*Social and Caring Professions in European Welfare States. Policies, services and professional practices*. B. Blom, L. Evertsson M. Perlinski (eds), Policy Press, University of Bristol, Bristol, 2017).

- W latach 2014 – 2017 miała miejsce realizacja międzynarodowego projektu badawczego: „*RESCuE – Patterns of Resilience during Socioeconomic Crises among Households in Europe*”, finansowanego w ramach VII Programu Ramowego (Unia Europejska). Koordynatorem projektu był Institute of Employment Research (IAB) w Niemczech. Celem głównym projektu była identyfikacja socjoekonomicznych i kulturowych praktyk radzenia sobie ze skutkami kryzysu ekonomicznego z roku 2008 przez gospodarstwa domowe żyjące w ubóstwie w różnych krajach i regionach UE. W badaniach uwzględnione były różnice wynikające z odmienności modeli państwa opiekuńczego w krajach partnerskich, miejsca zamieszkania (region, miasto-wieś), oddziaływania czynników o charakterze kulturowym (np. przynależności do grup mniejszościowych) i społecznym (status socjoekonomiczny, typ gospodarstw domowych itp.).
- W 2016 r. podjęto współpracę w ramach międzynarodowego projektu finansowanego ze środków Funduszu Wyszehradzkiego – *Comparing the Experiences of People in their 50s and 60s of the Changes after the Fall of Communism*. Realizowanego we współpracy z instytucjami partnerskimi z Czech, Polski, Słowacji i Węgier. Projekt zakłada opracowanie innowacyjnej metody badawczej, która pozwoli na realizację badań porównawczych i powtórne aplikowanie do Funduszu w celu finansowania międzynarodowych badań.

Wybrane krajowe projekty badawcze ostatnich lat:

- Lata 2012 – 2013 – diagnoza problemów i potrzeb dzielnicy Świętochłowic-Lipiny. Raport opracowany na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Świętochłowicach.
- W 2017 członkowie Studium Pracy Socjalnej wzięli udział w projekcie Wojkowickie Laboratorium Rewitalizacji Społecznej na zlecenie Urzędu Miasta Wojkowice, finansowanym przez Śląski Urząd Marszałkowski.

Obecnie badania statutowe realizowane są w ramach tematu: *Przeobrażenia w pomocy społecznej, a potrzeby kształcenia w pracy socjalnej*. Pracownicy Studium Pracy Socjalnej na bieżąco składają aplikacje mające na celu pozyskanie środków na realizację badań. Aplikacje złożone w ostatnich latach zamieszczono w [załączniku 1.2](#).

Możliwości zdobywania przez studentów kompetencji badawczych oraz ich udział w badaniach:

Z inicjatywy pracowników naukowo dydaktycznych w roku 2013 powołano Laboratorium Społeczne w ramach Programu Aktywności Lokalnej „Razem Możemy Więcej”, działającego w zdegradowanej dzielnicy Świętochłowic – Lipinach¹⁴. Zgodnie z ideą twórców, Laboratorium stanowi narzędzie praktycznego kształtowania umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu pracownika socjalnego. W trakcie zajęć studenci, poprzez udział w projektach i programach Laboratorium oraz Programu Aktywności Lokalnej prowadzą badania oraz uczą się pracy z osobami zagrożonymi szeroko rozumianym wykluczeniem społecznym. Efektem

¹⁴ Dzielnica Świętochłowic o wysokim wskaźniku degradacji społecznej, ekonomicznej i ekologicznej.

tych działań są samodzielnie opracowywane i wdrażane projekty socjalne, które stanowią podstawę prac dyplomowych i magisterskich (*więcej: kryterium 6 – współpraca z otoczeniem*).

Począwszy od 2016 roku przy Studium Pracy Socjalnej działa również [Centrum Badań Innowacji Społecznych](#)¹⁵ jako wydziałowy zespół badawczy powołany Uchwałą Rady Wydziału UŚ. Centrum działała w charakterze naukowo-edukacyjnym i ekspercko-analitycznym, tworzącym idee i innowacyjne rozwiązania problemów społecznych. Centrum realizuje partnerską współpracę środowiska naukowego i praktyków, opierającą się na wynikach badań, analizach oraz przedsięwzięciach edukacyjnych i kontaktach z siecią partnerów na terenie Polski i Europy. Instytucjonalna przestrzeń badawczo-edukacyjna Centrum Badań Innowacji Społecznych stara się łączyć zaangażowanie społeczne, tradycyjnie identyfikowane z organizacjami społecznymi, z profesjonalną perspektywą akademicką. Taka strategia wpisuje się w nowe myślenie o współczesnej nauce, zwłaszcza w naukach społecznych (*więcej punkt 4.3*).

Wszystkie w/w inicjatywy realizowane są przy współdziałaniu studentów. Zarówno Lipiny, jak i Wojkowice stanowią dla nich przestrzeń realizowania badań na rzecz wdrażanych projektów socjalnych oraz podejmowanych praktyk zawodowych.

Innymi formami zaprezentowania przez studentów swoich umiejętności naukowo-badawczych jest uczestnictwo w działalności Koła Naukowego Pracy Socjalnej, a także udział w działaniach organizowanych z okazji Dnia Pracownika Socjalnego lub Tygodnia Pracy Socjalnej. Podczas konferencji organizowanych przez Studium Pracy Socjalnej studenci mają możliwość zaprezentowania swoich zainteresowań badawczych (np. panel studencki zorganizowany w ramach konferencji pt. *Oblicza i wymiary pracy socjalnej*, 22.11.2018 r. w Katowicach)

Awanse naukowe i wybrane publikacje kadry naukowo-dydaktycznej zaprezentowano w punkcie 4.1. – [kryterium 4](#).

1.3. Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy

Zasygnalizowany już w punkcie 1.1. cel strategiczny obejmujący aktywne współdziałanie z otoczeniem, wskazuje na wysoką zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy. Występujące w ostatnich latach szybkie tempo wzrostu zapotrzebowania na profesjonalistów w pomocy społecznej znajduje swoje odzwierciedlenie w dużym zainteresowaniu pracodawców współpracą w ramach praktyk zawodowych oraz rosnącą otwartością na realizację studenckich projektów socjalnych, zarówno w instytucjach jak i podmiotach III sektora. Podkreślić przy tym należy, że w ramach zadań Rady Programowej Kierunku Praca Socjalna nie tylko podejmuje się dyskusję odnośnie występujących potrzeb i trudności, ale również realizuje się konkretne działania obejmujące zaproponowane przez partnerów tematy lub obszary problemowe (*więcej – kryterium 6*).

¹⁵ <http://www.obserwatoriummiasto.us.edu.pl/centrum-badan-innowacji-spolecznych/>

1.4. Sylwetka absolwenta i przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów

Absolwent studiów kierunku *praca socjalna* posiada przygotowanie do wykonywania zawodu pracownika socjalnego zgodnie z wymaganiami stawianymi w Ustawie o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 r. (DZ.U. Nr 64 z 2004 r. poz. 593, z późn. zm.). Jest wyposażony w kompetencje i odpowiednie umiejętności działania w obszarze szeroko rozumianej pomocy społecznej, w organizacjach pozarządowych, w administracji rządowej i samorządowej odpowiedzialnej za realizację zadań polityki społecznej w skali lokalnej i regionalnej.

Absolwenci kierunku *praca socjalna*:

- Posiadają interdyscyplinarną wiedzę, umożliwiającą rozumienie obserwowanych procesów oraz sprawne przygotowanie planu pomocy i jego wdrożenie
- Cechują się świadomością zagrożeń społecznych, ale też umiejętnością odkrywania, rozwijania i wykorzystywania potencjału środowiska
- Potrafią przeprowadzić badania w wybranych obszarach problemowych i konstruują strategię ich rozwiązywania
- Sprawnie komunikują się w środowisku oraz są gotowi do podjęcia współpracy z innymi specjalistami, a w swojej aktywności kierują się zasadami etyki zawodowej
- Posiadają umiejętności obserwowania, diagnozowania, racjonalnego oceniania sytuacji, analizowania motywów i wzorców ludzkich zachowań oraz prowadzenia otwartego dialogu
- Posiadają umiejętność przywracania lub podtrzymywania właściwych interakcji między jednostkami a społeczeństwem, projektowania społecznego oraz inspirowania zmian społecznych, inicjowania nowych form pomocy oraz powoływania instytucji świadczących pomoc
- Świadomi swoich możliwości i ograniczeń wyznaczają kierunki dalszego samorozwoju

Ponadto absolwenci studiów II stopnia wybierając poszczególne specjalności:

- Są przygotowani do rozwiązywania konfliktów w roli mediatora i negocjatora w środowiskach rodzinnych i lokalnych (specjalność: *mediacje i negocjacje*)
- Posiadają kompetencje i umiejętności prowadzenia działalności w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości społecznej (specjalność: *uropejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej*)
- Są merytorycznie i praktycznie przygotowani do pełnienia roli organizatora społeczności lokalnej oraz do tworzenia programów rewitalizacji społecznej oraz budowania partnerstwa lokalnego na rzecz aktywnej integracji (specjalność: *rewitalizacja i organizacja społeczności lokalnej*)
- Specjalizują się w planowaniu, kierowaniu i prowadzeniu szeroko rozumianej działalności pomocowej na rzecz osób starszych (specjalność: *praca socjalna i gerontologia społeczna*)

Potencjalne miejsca zatrudnienia absolwentów kierunku *praca socjalna*:

- Ośrodki Pomocy Społecznej (miejskie, gminne, miejsko-gminne)
- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

- Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej
- Domy Pomocy Społecznej
- Środowiskowe Domy Samopomocy
- Dienne Domy Pomocy
- Noclegownie
- Ośrodki Opiekuńcze
- Ośrodki Resocjalizacyjne
- Ośrodki Interwencji Kryzysowej
- Świetlice Środowiskowe
- Centra Usług Lokalnych i Wsparcia
- Centra Integracji Społecznej
- Placówki Specjalistycznego Poradnictwa, w tym rodzinnego
- Warsztaty Terapii Zajęciowej
- organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej (stowarzyszenia, fundacje)

1.5. Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia oraz wykorzystane wzorce krajowe lub międzynarodowe

Założenia, na których opiera się program kształcenia w Studium Pracy Socjalnej prowadzą się do stwierdzenia, że profesjonalna praca socjalna polega na mobilizowaniu ludzi do samodzielności i odpowiedzialności za swoje życie. Praca socjalna powinna wspierać postawy obywatelskie i aktywnie przeciwstawiać się wszelkim przejawom dyskryminacji społecznej. Działania powinny mieć charakter otwarty i aktywizujący. Dlatego priorytetem w kształceniu jest dążenie do tego, aby absolwent studiów był człowiekiem pełnym inicjatywy, łatwo nawiązującym kontakty, umiejącym współpracować ze środowiskiem lokalnym, instytucjami rządowymi i pozarządowymi, dysponującym rozległą wiedzą i umiejętnościami, w tym sprawnością opracowania i wdrożenia projektu socjalnego. Kształcenie jest zorientowane na wytworzenie i ugruntowanie postaw prospołecznych i partnerskich oraz odpowiedzialnej gotowości do uczestniczenia w zmianach na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.

Program studiów oparty został na wzorcach międzynarodowych, a także programach nauczania szkół wyższych kształcących na kierunku *praca socjalna* w Polsce. Odzwierciedla standardy kształcenia w obszarze pracy socjalnej, przyjęte lub określone przez:

- Międzynarodowe Stowarzyszenie Szkół Pracy Socjalnej (IASSW), Global Standards for social work education and training for social work professions¹⁶.
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Pracowników Socjalnych (IFSW)¹⁷,
- Standardy ochrony i poprawy jakości szkolnictwa wyższego w Wielkiej Brytanii¹⁸.

Ponadto program studiów jest dostosowany do wymogów międzynarodowych FHEQ (The Framework For Higher Education Qualifications) w zakresie:

¹⁶ <http://www.iassw-aiets.org/>

¹⁷ <http://ifsw.org/>

¹⁸ https://www.qaa.ac.uk/docs/qaa/subject-benchmark-statements/sbs-social-work-16.pdf?sfvrsn=1d95f781_6

- efektów uczenia się i ich odniesienia do efektów kształcenia dla programu,
- form prowadzenia zajęć (z odniesieniem do efektów kształcenia),
- sposobów sprawdzania i sposobów weryfikacji osiągnięcia przez studenta założonych efektów kształcenia,
- liczby punktów ECTS (zgodnie z zasadami systemu ECTS)

Pozwala to na porównywanie kwalifikacji i efektów uczenia się w wymiarze krajowym i międzynarodowym, dostarcza informacji dotyczących kompetencji uzyskiwanych przez absolwentów oraz daje możliwość odniesienia standardów kształcenia poprzez porównywalne kompetencje absolwentów.

1.6. Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się

Absolwenci kierunku *praca socjalna* nabywają podstawową (na poziomie studiów I stopnia) oraz pogłębioną (na poziomie studiów II stopnia), interdyscyplinarną, uporządkowaną **wiedzę** na temat rozwoju i funkcjonowania człowieka, w jego biologicznych, psychologicznych i społeczno-kulturowych aspektach, stanowiącą niezbędną podstawę w rozumieniu jego sytuacji, potrzeb, trudności i zasobów jakie posiada. Zdobywają orientację w zadaniach i specyfice funkcjonowania instytucji wsparcia i pomocy dla jednostek, rodzin i ich otoczenia. Wiedzę o procedurach, różnych aspektach procesu pomagania, podstawach prawnych regulujących działalność w obszarze pracy socjalnej, metodyce wykonywania zadań pracownika socjalnego, projektowaniu i prowadzeniu badań w pracy socjalnej, potrafią wykorzystać w poszanowaniu norm społecznych i zasad etycznych zawodu. Wiedza i umiejętności w zakresie procesów komunikowania interpersonalnego ułatwiają im prawidłowe porozumiewanie społeczne obniżając liczbę barier i zakłóceń komunikacyjnych. Natomiast znajomość historii pracy socjalnej pozwala studentom na osadzenie działalności prospołecznej w dłuższej perspektywie czasowej i sprzyja budowie spójnej tożsamości i odrębności zawodowej.

W zakresie **umiejętności** zdobywanych na kierunku *praca socjalna* wskazać należy na sprawność dokonywania obserwacji, identyfikacji i interpretacji zjawisk społecznych, a także ich analizy, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji odbiegających od zachowań normatywnych. Absolwenci rozumieją dynamikę i specyfikę wybranych problemów społecznych. Nabywają umiejętność przygotowania i realizacji badań diagnostycznych oraz analizy i prezentacji ich wyników, a także doboru sposobu działania adekwatnego do zdiagnozowanych potrzeb i zasobów. Posiadają umiejętności organizacyjne pozwalające na realizację celów związanych z projektowaniem i podejmowaniem profesjonalnych działań. Są świadomi dylematów towarzyszących pracy pracownika socjalnego i potrafią antycypować konsekwencje podjętych decyzji. Posiadają umiejętności animowania, inspirowania i wspierania do samodzielności kierując się przy tym regułami i normami społeczno-etycznymi. Szczególną umiejętnością studentów jest opracowanie i wdrożenie (!) projektu socjalnego, dedykowanego jednostkom, grupom lub społecznościom potrzebującym wsparcia i zmiany.

W obszarze **kompetencji społecznych** absolwenci wykazują gotowość do aktywnej współpracy w grupach, organizacjach i instytucjach związanych z pomocą społeczną. Efektywnie

organizują pracę własną i celnie określają priorytety w realizacji zadań i osiągnięciu celów. Rozumieją odmienne postrzeganie życia społecznego przez poszczególne osoby. Ich podejście do działania bezpośredniego charakteryzuje się w głównej mierze poszanowaniem zasady akceptacji, indywidualizacji i samostanowienia. Nabywają sprawność krytycznej analizy własnych działań, potrafią określić obszary kompetencji wymagające doskonalenia i wyznaczają kierunki samorozwoju i kształcenia. Są zdolni do etycznej autorefleksji i posiadają przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny. Charakteryzują się spojrzeniem interdyscyplinarnym oraz przekonaniem o sensie i potrzebie podejmowania działań pomocowych. Ich postawę cechuje aktywność, otwartość, wytrwałość i odpowiedzialność.

Absolwenci studiów II stopnia pogłębiają ponadto kompetencje w wybranych przez siebie specjalnościach. W przypadku specjalności *mediacje i negocjacje* nabywają kompetencje w zakresie realizacji procesu mediacyjnego i negocjacyjnego w obszarze pracy socjalnej. Użytkują wiedzę na temat istoty i dynamiki konfliktów, technik skutecznej komunikacji, struktury procesu mediacji, strategii negocjacyjnych, zespołowego rozwiązywania konfliktów oraz prawnych aspektów mediacji i negocjacji. Kształcą cechę racjonalnego oceniania sytuacji, a także analizowania motywów i wzorców ludzkich zachowań. Ważnym elementem kształcenia jest wypracowanie umiejętności prowadzenia skutecznego dialogu z uczestnikami relacji wymagającej wsparcia.

Do kluczowych efektów uczenia się w ramach specjalności *rewitalizacja i organizacja społeczności lokalnej* należy zaliczyć merytoryczne przygotowanie do pracy środowiskowej, zdobycie kompetencji do pełnienia roli organizatora społeczności lokalnej, znajomość społecznych mechanizmów funkcjonowania społeczności i podstaw lokalnej samorządności. Absolwent jest przygotowany do tworzenia programów rewitalizacji społecznej oraz budowania partnerstwa lokalnego na rzecz aktywnej integracji. Zdobyta wiedza stanowi element niezbędny do umiejętnego diagnozowania i badania istniejących problemów społecznych oraz pomaga w sprawnym funkcjonowaniu i komunikowaniu w środowisku.

Specjalność *europeskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej* jest ukierunkowana na zdobycie kompetencji i umiejętności prowadzenia działalności w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości społecznej obejmujące orientację w mechanizmach jej funkcjonowania i podstawach prawnych ją regulujących. Absolwent posiada kompetencje w zakresie działań marketingowych w ekonomii społecznej i wyróżnia się orientacją w zasadach prowadzenia i mechanizmach funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego. Zdobyta wiedza i umiejętności stanowią istotny element usprawniania procesu zarządzania w ramach pracy socjalnej. Dzięki współpracy międzynarodowej studenci mają ponadto możliwość budowania projektów międzykulturowych, co udoskonala ich warsztat umiejętności zawodowych.

Specjalność *praca socjalna i gerontologia społeczna* rozwija wiedzę, umiejętności i kompetencje w obszarze pracy socjalnej z seniorami. Kształcenie jest ukierunkowane na profesjonalne podejście do opieki i wsparcia osób starszych w podmiotach realizujących pracę socjalną, począwszy od zrozumienia istoty starości i starzenia się, a na umiejętnościach pracy z seniorami, z zachowaniem zasad etycznych kończąc. Absolwent specjalności jest przygotowany do planowania, kierowania i prowadzenia szeroko rozumianej działalności pomocowej na rzecz osób

starszych. Posiada wiedzę, dzięki której lepiej zrozumie starość i może efektywnie wspierać seniorów w ich życiu i aktywności społecznej. W toku studiów student poznaje specyfikę i dynamikę procesu starzenia się, jego biologiczne, psychiczne i społeczne uwarunkowania, skutki oraz specjalistyczne metody pracy socjalnej z seniorami.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

Profil ogólnoakademicki studiów wzbogacony jest o elementy profilu praktycznego, co znajduje swój wyraz w rozbudowanym programie praktyk i jest zgodne z wymaganiami i oczekiwaniami jakie pracodawcy stawiają przed absolwentami kierunku *praca socjalna*.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

2.1. Treści programowe - kluczowe treści kształcenia, ze wskazaniem przykładowych powiązań treści kształcenia z kierunkowymi efektami uczenia się oraz dyscyplinami, do których kierunek jest przyporządkowany

Kształcenie na kierunku *praca socjalna* osadzone jest w dyscyplinie nauk socjologicznych. Obok realizacji treści z obszaru socjologii w wymiarze mikro i makrostrukturalnym, program obejmuje w głównej mierze treści skoncentrowane na wieloaspektowej pracy socjalnej, będącej w silnym związku z naukami socjologicznymi, a także pedagogiką i psychologią. Znajduje to swój wyraz w treściach programowych, które w założeniu mają za zadanie przygotować studentów do profesjonalnego wspierania, opierając się na interdyscyplinarnych podstawach.

Na studiach I stopnia moduły realizowane są z uwzględnieniem stopnia zaawansowania poszczególnych treści programowych. Pierwszy rok obejmuje interdyscyplinarne podstawy, wprowadzające w problematykę pracy socjalnej. Drugi rok kształcenia skoncentrowany jest na metodyce pracy socjalnej, metodach badań społecznych oraz na wybranych zagadnieniach społecznych. Ostatni rok studiów pierwszego stopnia to realizacja modułów związanych z profesjonalizacją zawodu, pogłębianiem problematyki społecznej, w tym wdrażaniem działań w przestrzeni społecznej.

Studia II stopnia zakładają rozwinięcie, pogłębienie i doskonalenie efektów uczenia się uzyskiwanych na studiach licencjackich. Treści poruszane w ramach realizowanych modułów kierunkowych zawierają niewielką partię materiału powtarzającego niezbędne podstawy z zakresu pracy socjalnej. Pomaga to w utrwaleniu wiedzy, a w przypadku osób, które ukończyły inne (zazwyczaj pokrewne) kierunki na poziomie studiów I stopnia, stanowi to ułatwienie w realizacji zajęć poruszających bardziej złożone kwestie w obszarze pracy socjalnej. Należy przy tym zaznaczyć, że osobom, które nie ukończyły kierunku *praca socjalna* na poziomie studiów licencjackich, są dedykowane w ramach zajęć do wyboru tematy, które pozwalają na wyrównanie różnic programowych (np. *Aksjologia pracy socjalnej*, *Praca socjalna w perspektywie historycznej*, *Struktura i organizacja pomocy społecznej oraz działalność pożytku publicznego*

i wolontariat, Organizowanie społeczności lokalnej, Podstawy wiedzy o rozwoju biopsychicznym człowieka w cyklu życia, Elementy prawa rodzinnego i opiekuńczego w pracy socjalnej). Program studiów II stopnia pozwala ponadto na doskonalenie kompetencji w ramach wybranej specjalności, której studenci dokonują w drugim semestrze studiów.

Zarys treści programowych realizowanych w ramach wybranych modułów kierunkowych przedstawia [załącznik 2.1.](#), natomiast przykładowe powiązania treści kształcenia z kierunkowymi efektami uczenia się oraz dyscyplinami, do których kierunek jest przyporządkowany zawiera [załącznik nr 2.1.a.](#)

2.2. Harmonogram realizacji studiów z uwzględnieniem wymagań

Studia na kierunku *praca socjalna* oferowane są w formie stacjonarnej i niestacjonarnej zarówno w zakresie I, jak i II stopnia. Aktualnie realizacja pełnego programu studiów odbywa się tylko w formie stacjonarnej. Wśród specjalności oferowanych na studiach II stopnia największym zainteresowaniem cieszy się specjalność *mediacje i negocjacje*, która jest realizowana od początku uruchomienia studiów magisterskich. Spośród pozostałych specjalności uruchomiono jeden cykl specjalności *praca socjalna w środowisku*.

Specyficzną formą realizacji są studia niestacjonarne prowadzone dla słuchaczy Kolegium Pracowników Służb Społecznych na mocy Porozumienia 241/EN/2013 (WNS/SDN 5.50.29.2013) pomiędzy Uniwersytetem Śląskim w Katowicach a Województwem Śląskim, w sprawie opieki naukowo-dydaktycznej nad KPSS w Czeladzi. Na mocy niniejszego porozumienia słuchacze Kolegium realizują w Uniwersytecie część programu oraz przygotowują pracę licencyjną spełniającą kryteria pracy dyplomowej w formie projektu socjalnego. Pozostała część treści programowych jest weryfikowana na podstawie dokumentacji z przebiegu procesu uczenia się w Kolegium Pracowników Służb Społecznych. Regulacje dotyczące realizacji studiów dla słuchaczy KPSS zawierają: [załącznik 2.2.](#), [załącznik 2.2.a.](#)

Program kształcenia na kierunku *praca socjalna* I i II stopnia spełnia wymagania w zakresie realizacji zajęć związanych z prowadzoną w Instytucie Socjologii działalnością naukową, które umożliwiają studentom przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w niej. Zdecydowana większość treści kształcenia jest zdobywana przy bezpośrednim udziale nauczycieli. Natomiast możliwość wyboru treści kształcenia jest szczególnie wyraźna w przypadku studiów II stopnia, przy czym należy zaznaczyć, że osobom, które nie ukończyły studiów I stopnia o kierunku *praca socjalna*, dedykuje się wybrane (wymienione w *punkcie 2.1*) moduły pozwalające na wyrównanie różnic programowych, co ma na celu ułatwienie osiągnięcia porównywalnych efektów uczenia się.

Tab. I. Udział procentowy punktów ECTS

Poziomy studiów i specjalności	Bezpośredni udział nauczycieli (BUNA)		Zajęcia związane z działalnością naukową		Treści kształcenia do wyboru	
	ECTS	%	ECTS	%	ECTS	%
Studia I stopnia	149	83%	95	53%	62	34%
Studia II stopnia:						
<i>Mediacje i negocjacje</i>	94	78%	89	74%	64	53%
<i>Rewitalizacja i organizowanie społeczności lokalnej</i>	94	78%	97	81%	64	53%
<i>Europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej</i>	93	77%	75	63%	56	47%
<i>Praca socjalna i gerontologia społeczna</i>	94	78%	88	73%	59	49%

Źródło: plany studiów

Kompetencje w zakresie języka obcego zdobywane są w ramach zajęć z lektoratów językowych (studia I stopnia) oraz modułów prowadzonych w języku obcym lub z użyciem języka obcego (studia II stopnia) (więcej: [kryterium 3, punkt 3.7](#)).

Tab. II. Zajęcia rozwijające kompetencje językowe

Poziom i forma studiów	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Studia I stopnia (stacjonarne i niestacjonarne)	Lektorat z j. obcego ¹⁹	120	8
Studia II stopnia (stacjonarne)	Wykład monograficzny/fakultatywny ²⁰	60	4
Studia II stopnia (niestacjonarne)	Wykład monograficzny/fakultatywny ²³	30	4
Studia II stopnia (stacjonarne)	Współczesne teorie pracy socjalnej ²³	60	5
Studia II stopnia (niestacjonarne)	Współczesne teorie pracy socjalnej ²³	32	5
Studia II stopnia (stacjonarne)	Seminarium specjalizacyjne 3: <i>Projekt międzykulturowy</i> ²¹	30	4
Studia II stopnia (niestacjonarne)	Seminarium specjalizacyjne 3: <i>Projekt międzykulturowy</i> ²²	16	4

Źródło: plany studiów

2.3. Formy zajęć i metody kształcenia, proporcja liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacja procesu kształcenia

Zajęcia na kierunku prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń, warsztatów, konwersatoriów, seminariów i praktyk, przy czym wykłady obejmują jedynie 37% zajęć na studiach stacjonarnych I stopnia (34% na niestacjonarnych) oraz 30 % na studiach stacjonarnych II stopnia (26% na studiach niestacjonarnych). W zależności od formy i tematyki zajęć, wykorzystuje się:

¹⁹ Do wyboru: język angielski, niemiecki, rosyjski lub francuski.

²⁰ Zajęcia z wykorzystaniem j. obcego (wybrane zajęcia w języku obcym, obcojęzyczna literatura).

²¹ Zajęcia w języku angielskim realizowane w ramach specjalności: *Europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej*

²² Zajęcia w języku angielskim realizowane w ramach specjalności: *Europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej*

metody podawcze (wykłady, ćwiczenia), metody aktywizujące – dyskusje, studia przypadków, projekty (warsztaty, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, praktyki), gry dydaktyczne, metody sytuacyjne, metody symulacyjne, burze mózgów, zadania domowe, elementy gamifikacji (ćwiczenia, warsztaty), tutoring (seminaria).

Tab. III. Formy zajęć i ich proporcje

Lp.	Forma zajęć	Liczba godzin	Proporcja	Liczba godzin	Proporcja
	Studia I stopnia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
1.	Wykłady	900	37%	566	34%
2.	Ćwiczenia	825	34%	526	32%
3.	Seminaria	210	9%	118	7%
4.	Konwersatoria	105	4%	58	3%
5.	Warsztaty	30	1%	32	2%
6.	Praktyki	360	15%	360	22%
7.	Razem	2 430	100%	1660	100%
	Studia II stopnia				
8.	Wykłady	360	30%	220	26%
9.	Ćwiczenia	210	18%	128	15%
10.	Seminaria	270	23%	194	23%
11.	Konwersatoria	25	2%	18	2%
12.	Warsztaty	65	5%	42	5%
13.	Laboratoria	30	3%	14	2%
14.	Praktyki	240	20%	240	28%

Źródło: plany studiów

Dzięki tak zróżnicowanym metodom kształcenia studenci mają możliwość osiągnięcia efektów kształcenia różnymi sposobami. Nabywają niezbędne kompetencje do prowadzenia działalności naukowej w obszarze problematyki społecznej oraz sami realizują badania na potrzeby wdrażanych projektów socjalnych. Jednocześnie zajęcia angażujące studentów w działanie pozwalają na łączenie zdobytej wiedzy z praktyką i tworzą okazję do trenowania nabywanych umiejętności, co ma kluczowe znaczenie w przygotowaniu do wykonywania zawodu pracownika socjalnego. Podczas poszczególnych zajęć studenci mają możliwość pracy zarówno indywidualnej, jak i zespołowej, co wyposaża ich w kompetencje indywidualnej odpowiedzialności za powierzone zadania oraz kształci w nich zdolność do wypracowania porozumienia w kwestiach spornych.

Zajęcia na studiach stacjonarnych realizowane są od poniedziałku do piątku w godzinach między 8.00, a 19.00. W opracowaniu harmonogramów uwzględnia się dostępność sal (*więcej – kryterium 5*) i obciążenia dydaktyczne kadry naukowo-dydaktycznej (*cz. III, załącznik nr 2, pkt. 3 – harmonogramy zajęć*). Zajęcia na studiach niestacjonarnych realizuje się w wymiarze wynikającym z porozumienia z KPSS. Odbywają się w soboty, co dwa tygodnie w godz. między 8.00 a 17.50. Przerwa między zajęciami wynosi 10 minut w przypadku zajęć niestacjonarnych i 5 minut na studiach stacjonarnych.

W obecnie realizowanym cyklu kształcenia, na kierunku *praca socjalna* studiują w sumie **294** osoby²³ (247)²⁴, z czego **234** (188) w trybie stacjonarnym (*więcej w punkcie 3.5.*). Faktyczna liczebność grup ćwiczeniowych wynosi między 33 a 16 osób, a wykładowych między 58 a 16 osób. Pomimo tendencji spadkowej, liczebność grup na studiach I stopnia jest stosunkowo wysoka, co utrudnia realizację zajęć w formie ćwiczeń i warsztatów. Liczebność grup studenckich regulowana jest [uchwałą nr 112/2017](#) Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach²⁵ oraz [zarządzeniem nr 60/2010](#) Rektora Uniwersytetu Śląskiego²⁶, zgodnie z którymi nie powinna być mniejsza niż 25 osób.

Dane dotyczące studentów zapisanych na studia zawiera *tabela 1 w załączniku nr 1* niniejszego raportu. Dane dotyczące studentów aktualnie realizujących proces kształcenia zawiera Tab. IV.

Tab. IV. Liczba studentów i liczebność grup – rok akademicki 2018/2019

Specjalność	Rok	Liczba studentów	Liczba grup ćwiczeniowych	Liczebność grup ćwiczeniowych	Liczba grup wykładowych
Studia I stopnia stacjonarne	I	58	2	29	1
	II	55	2	28	1
	III	33	1	33	1
Studia II stopnia stacjonarne	I	26	1	26	1
	II	16	1	16	1
Studia niestacjonarne porozumienie z KPSS	I	21	1	21	1
	II	17	1	17	1
	III	21	1	21	1
	RAZEM	247	10	-	-

Źródło: Dane z dziekanatów studiów

2.4. Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów

Proces uczenia się uwzględnia zróżnicowane potrzeby zarówno indywidualne, jak i grupowe studentów w stopniu umożliwiającym realizację programu zgodnie z przyjętymi efektami uczenia się. Zgodnie z [Regulaminem studiów UŚ](#)²⁷ studenci mają prawo do ubiegania się o indywidualną organizację studiów (IOS – par. 12) jeśli zachodzą okoliczności uzasadniające jej przyznanie. Studentom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wynikającymi ze stanu zdrowia zapewnia się dostosowanie organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do ich szczególnej sytuacji, w tym dostosowanie warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności (IDS – par. 13). Wychodząc naprzeciw szczególnym potrzebom, na wydziale powołano Koordynatora ds. studentów z niepełnosprawnościami (*więcej – [kryterium 8](#)*).

²³ Dane uwzględniają wszystkie osoby, które zapisały się na studia.

²⁴ Liczba studentów aktualnie uczęszczających na zajęcia (stan na marzec 2019).

²⁵ http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/uchwala_112_2017.pdf

²⁶ <http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/zarz201060.pdf>

²⁷ http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/zal_do_91_2017_3.pdf

Studenci mają również możliwość odbywania studiów według indywidualnego toku studiowania (ITS – par. 14), który polega na odpowiednim doborze modułów realizujących efekty kształcenia kierunku oraz dodatkowych efektów kształcenia, a także na udziale studenta w pracach naukowo-badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych.

2.5. Program i organizacja praktyk

Praktyki zawodowe na kierunku *praca socjalna* są obowiązkowe i są realizowane w wymiarze 360 godzin na studiach I stopnia oraz 240 godzin na studiach II stopnia, z czego 120 godzin na każdym z poziomów obejmują praktyki dyplomowe. Zajęcia w formie praktyk mają na celu zapoznanie studentów ze specyfiką funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz organizacji III sektora zajmujących się pomocą i pracą socjalną na rzecz grup wymagających wsparcia, w tym m.in. z rodzajem świadczonych usług i stanem zaspokojenia potrzeb klientów przez placówki wsparcia. Studenci podczas praktyk zawodowych poznają specyfikę środowiska zawodowego i kształcą umiejętności zawodowe związane bezpośrednio z miejscem odbywania praktyki. Nabywają ponadto umiejętności skutecznego komunikowania się w organizacji, współpracy z innymi specjalistami i pracy w zespole interdyscyplinarnym. Doskonają organizację pracy własnej i zespołowej, w tym efektywnego zarządzania czasem, sumienności i odpowiedzialności za powierzone zadania.

Praktyki dyplomowe natomiast związane są z wdrażaniem projektu socjalnego. Służą diagnozowaniu sytuacji, nawiązaniu współpracy, opracowaniu planu działań i ich realizacji oraz ewaluacji. Stanowią zatem konkretne, bezpośrednie działania z wybraną jednostką, rodziną, grupą lub społecznością.

Praktyki zawodowe są zazwyczaj realizowane w okresie wakacyjnym, po ukończeniu I i II roku studiów (I stopień) oraz I roku (II stopień). Dopuszcza się ich realizację w czasie trwania roku akademickiego, nie później jednak niż do końca semestru następującego po okresie wakacyjnym. Natomiast praktyki dyplomowe są nierozzerwalnie związane z przygotowaniem pracy dyplomowej i są realizowane w ostatnim semestrze studiów.

Tab. V. Rodzaje, wymiary i terminy praktyk

Poziom studiów	Rodzaj praktyk	Wymiar	Zaliczenie
I stopień	p. zawodowe	120	III semestr
	p. zawodowe	120	V semestr
	p. dyplomowe	120	VI semestr
II stopień	p. zawodowe	120	III semestr
	p. dyplomowe	120	IV semestr

Źródło: plany studiów

Wśród licznych placówek, w których studenci odbywają praktyki zawodowe można wymienić: Regionalne Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminne, Miejsko-Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Urzędy Wojewodów (jednostki do spraw: polityki społecznej, pomocy i zabezpieczenia społecznego), Domy Pomocy Społecznej, Centra Integracji Społecznej, Ośrodki Interwencji Kryzysowej, Centra Usług Socjalnych i

Wsparcia, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Świetlice środowiskowe, Domy Dziecka, jednostki organizacyjne właściwe w sprawach zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej lub realizujące cele i zadania w ramach pomocy społecznej i pracy socjalnej, stowarzyszenia i fundacje działające w obszarze pomocy społecznej i pracy socjalnej.

Szczegóły organizacji praktyk, wykaz niezbędnych dokumentów dotyczących ich realizacji, a także listę najczęściej wybieranych miejsc odbywania praktyk zawiera *folder 2.5 pt. praktyki*.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Kierunek bierze udział w projekcie dydaktycznym POWER 03.05 (1 edycja): *Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, w ramach którego przewidziane są dla studentów pracy socjalnej działania związane z dodatkowym wsparciem dydaktyki (w latach 2019, 2020 i 2021) w formie warsztatów ze specjalistami i ekspertami zewnętrznymi. Zajęcia będą realizowane ze specjalistami/praktykami aktywnie uczestniczącymi w działaniach związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego (m. in. specjaliści z zakresu interwencji kryzysowej, pracy z osobami starszymi, osobami uzależnionymi, bezdomnymi, bezrobotnymi, probacyjnej pracy socjalnej), co pozwoli na podniesienie kompetencji studentów w zakresie wykonywania zawodu pracownika socjalnego (zajęcia dodatkowe – suplement). Drugą formą działań są dodatkowe wizyty studyjne u pracodawców krajowych, co pozwoli na zapoznanie studentów ze specyfiką i działalnością instytucji oraz poznanie uwarunkowań związanych z procesem zarządzania.

Grupą docelową będą studenci czterech ostatnich semestrów studiów I i II st. Student może uczestniczyć w więcej niż jednej wizycie studyjnej u różnych pracodawców. Ostatnią formą działań projektowych są dodatkowe zajęcia tematyczne z pracodawcami (pojedyncze lub cykl kilku zajęć).

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów

Na studia I stopnia kandydaci są przyjmowani na podstawie konkursu świadectw dojrzałości. Pod uwagę brane są wyniki z przedmiotów zdawanych na egzaminie maturalnym w części pisemnej (j. polski, j. obcy nowożytny, przedmiot do wyboru). W naborze (w szczególności w trybie niestacjonarnym) przewiduje się priorytet dla osób aktualnie zatrudnionych oraz wolontariuszy w instytucjach pomocy społecznej. Szczegółowe informacje dotyczące kwalifikacji znajdują się na stronie [Internetowej Rejestracji Kandydatów](https://irk.us.edu.pl/irk/application/program?id=903) (IRK)²⁸.

²⁸ <https://irk.us.edu.pl/irk/application/program?id=903>

W przypadku studiów II stopnia od kandydata oczekuje się posiadania kwalifikacji oraz kompetencji niezbędnych do podjęcia kształcenia na studiach II stopnia na tym kierunku, a w szczególności — wiedzy i umiejętności z obszaru nauk społecznych lub humanistycznych. Od kandydatów oczekuje się zainteresowania problematyką pracy socjalnej. W przypadku absolwentów kierunków z innych obszarów nauk, oczekuje się ponadto:

- gotowości do uzupełnienia wiedzy z zakresu podstawowych zagadnień pracy socjalnej oraz doskonalenia umiejętności i kompetencji w ramach pracy własnej, w tym w szczególności:
- wiedzy o problemach społecznych;
- umiejętności wykorzystania podstawowej wiedzy teoretycznej do podejmowania aktywności na rzecz jednostek, grup i społeczności lokalnych;
- umiejętności obserwowania, analizowania, diagnozowania oraz racjonalnego oceniania uwarunkowań problemów społecznych.

Kandydaci przyjmowani są na podstawie złożenia wymaganych dokumentów, po uprzednim zarejestrowaniu się kandydata w systemie IRK. Szczegółowe informacje dotyczące kwalifikacji w przypadku przekroczenia limitu przyjęć znajdują się na stronie [Internetowej Rejestracji Kandydatów](#)²⁹.

3.2. Zasady uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni

Efekty uczenia się i kwalifikacje uzyskiwane w innej uczelni weryfikowane są na podstawie przedstawionej dokumentacji z przebiegu studiów. W wyniku jej analizy dokonuje się zaliczenia modułów mających pokrycie z realizowanym na kierunku programem oraz przygotowany jest katalog modułów wymagających realizacji i zaliczenia w ramach różnic programowych. Dodatkowo osoby prowadzące zajęcia w ramach poszczególnych modułów mogą dokonać zaliczenia wybranego materiału na podstawie udokumentowania realizacji poszczególnych treści (np. potwierzonego sylabusu). Ogólne zasady uznania wcześniej uzyskanych efektów uczenia się określa [Regulamin Studiów w UŚ](#)³⁰.

3.3. Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

Zasady organizacji potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym są regulowane [Uchwałą nr 485 Senatu UŚ z dnia 23 czerwca 2015 r.](#)³¹. Efekty uczenia się zdobyte poza edukacją formalną potwierdza się w zakresie odpowiadającym efektem kształcenia zdefiniowanym w modułach kształcenia na studiach I lub II stopnia kierunku *praca socjalna*, w aktualnym cyklu kształcenia określonym przez program kształcenia.

Efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone:

1. osobie posiadającej świadectwo dojrzałości i co najmniej pięć lat doświadczenia zawodowego – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia;

²⁹ <https://irk.us.edu.pl/irk/application/program?id=1023>

³⁰ http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/zal_do_91_2017_3.pdf

³¹ <http://bip.us.edu.pl/uchwala-nr-4852015>

2. osobie posiadającej tytuł zawodowy magistra lub równorzędny i co najmniej dwa lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów drugiego stopnia albo jednolitych studiów magisterskich – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na kolejny kierunek studiów pierwszego stopnia;

3. w przypadku absolwentów kolegów pracowników służb społecznych przystępujących do potwierdzenia efektów uczenia się nie jest wymagane spełnienie warunku pięcioletniego doświadczenia zawodowego.

Szczegółowe kwestie dotyczące procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza uczelnią regulują [przepisy UŚ](#)³² ([załącznik 3.3](#)).

Do roku akademickiego 2018/2019 nie złożono wniosku w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

3.4. Zasady i warunki dyplomowania

Wymogi formalne związane ze składaniem pracy dyplomowej regulowane są [zarządzeniem nr 16 Rektora UŚ](#) z dnia 28 stycznia 2015 r.³³. Praca jest umieszczana przez studenta w **Archiwum Prac Dyplomowych (APD)**, gdzie przed zatwierdzeniem podlega systemowi weryfikacji z wykorzystaniem **Jednolitego Systemu Antyplagiatoowego (JSA)** (na mocy art. 76. Ust. 4. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. [Prawo o szkolnictwie wyższym](#)). JSA jest systemem całkowicie zewnętrznym – jego właścicielem jest Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.

Oceny pracy dyplomowej dokonują promotor oraz recenzent w systemie APD. Recenzje są jawne i podane do wiadomości studenta przed obroną. Po uzyskaniu pozytywnych ocen pracy dyplomowej student przystępuje do ustnego egzaminu dyplomowego przed komisją składającą się z przewodniczącego, promotora i recenzenta. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i składa się z dwóch części:

- I. Część jawna egzaminu dyplomowego obejmuje:
 - prezentację projektu socjalnego i dyskusję na temat projektu
 - odpowiedź na dwa pytania egzaminacyjne
- II. W części niejawnej komisja uzgadnia i ustala:
 - ocenę pracy dyplomowej,
 - ocenę egzaminu dyplomowego,
 - ostateczny wynik studiów.

Ukończenie studiów następuje z chwilą złożenia egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Absolwent otrzymuje dyplom ukończenia studiów wyższych odpo-

³² <http://kandydat.us.edu.pl/node/7563>

³³ Zarządzenie nr 16 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 28 stycznia 2015 r. w sprawie wprowadzenia procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych. <http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/prawo/zal20156904.pdf>

wiedniego stopnia. Dziekanat wystawia dyplom ukończenia studiów. Pozostałe kwestie reguluje [Regulamin Studiów w Uniwersytecie Śląskim](#)³⁴. Szczegółowe informacje dotyczące organizacji procesu dyplomowania oraz wykaz zagadnień do egzaminu dyplomowego zawierają: [załącznik 3.4](#), [załącznik 3.4.a](#), [załącznik 3.4.b](#).

3.5. Narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów

Na podstawie danych uzyskanych z dziekanatów studiów należy stwierdzić, że liczba studentów sukcesywnie spada (*tabela 1, załącznik 1 niniejszego raportu*). W porównaniu do roku akademickiego 2016/2017 liczba ta spadła o blisko 12% (31 osób) w przypadku studiów stacjonarnych oraz aż o ponad 47% (55 osób) w przypadku studiów niestacjonarnych. Zaznaczyć przy tym należy, że wysoka liczba studentów pierwszego roku obejmuje wszystkich przyjętych na studia kandydatów, tymczasem każdego roku około 20% osób zapisanych na studia w ogóle nie podejmuje kształcenia. Na poziomie około 10-15% utrzymuje się odsetek osób rezygnujących ze studiów po pierwszym semestrze lub nie podchodzących do sesji egzaminacyjnej. Tendencje te mają swoje odzwierciedlenie w danych dotyczących liczby absolwentów (*tabela 2, załącznik 1 niniejszego raportu*). Zgodnie z nimi w latach 2016-2018 studia ukończyło 61% osób, spośród tych, które zapisały się na studia stacjonarne i ponad 73% studentów studiów niestacjonarnych. Przetawione dane nie obejmują osób, które posiadają absolutorium, ale nie przystąpiły do obrony oraz osób, które powtarzają ostatni semestr seminarium dyplomowego.

Spadająca liczba studentów oraz mniejsze zainteresowanie niestacjonarną formą studiów jest zjawiskiem aktualnie powszechnie obserwowanym, co wiąże się z procesem niżu demograficznego i bogatą ofertą edukacyjną. Przyczyny rezygnacji ze studiów po pierwszym semestrze studiów są bardzo zróżnicowane, począwszy od sytuacji losowych, poprzez wynik auto-refleksji odnośnie predyspozycji do wykonywania zawodu, aż po trudności w zaliczeniu pierwszej sesji egzaminacyjnej.

Wśród działań dążących do uatrakcyjnienia studiów należy wskazać włączenie do procesu dydaktycznego doktorantów mających praktyczne doświadczenie zawodowe (np. zajęcia z metodyki pracy socjalnej, zakresu profilaktyki wypalenia zawodowego, treningi superwizyjne), proponowanie nowych specjalności w ramach studiów II stopnia (*rewitalizacja i organizowanie społeczności lokalnej, praca socjalna z seniorami i gerontologia społeczna*), wsparcie na etapie wdrażania projektów socjalnych poprzez współpracę z partnerami Rady Programowej Kierunku Praca Socjalna.

3.6. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Studia I stopnia na kierunku *praca socjalna* trwają 6 semestrów. Aby ukończyć studia pierwszego stopnia należy spełnić następujące warunki:

1. zaliczyć przedmioty kierunkowe oraz wybrane przedmioty specjalizacyjne i fakultatywne
2. zrealizować dodatkowe wymagania zapisane w programie studiów (w tym praktyki)
3. uzyskać co najmniej 180 punktów ECTS

³⁴ http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/zal_do_91_2017_3.pdf

4. przygotować pracę dyplomową w postaci projektu socjalnego
 5. zdać ustny egzamin dyplomowy (licencjacki) połączony z obroną pracy dyplomowej.
- Studia II stopnia na kierunku *praca socjalna* trwają 4 semestry. Aby je ukończyć należy spełnić następujące warunki:
1. zaliczyć przedmioty kierunkowe oraz wybrane przedmioty specjalizacyjne i fakultatywne
 2. zrealizować dodatkowe wymagania zapisane w programie studiów (w tym praktyki)
 3. uzyskać co najmniej 120 punktów ECTS
 4. przygotować pracę dyplomową w postaci projektu socjalnego
 5. zdać ustny egzamin dyplomowy (magisterski) połączony z obroną pracy dyplomowej.

Stopień osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się weryfikowany jest w trakcie zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela (dyskusje, warsztaty zespołowe, zadania indywidualne, aktywność), a także na podstawie kolokwium, egzaminów, prac zaliczeniowych, projektów, zadań i aktywności wymagających pracy własnej studentów. Dodatkowym źródłem informacji o osiągniętych postępach są sprawozdania z realizacji praktyk zawodowych oraz opinie sporządzane przez koordynatorów tych praktyk w instytucjach i organizacjach. Szczegółowe kryteria oceniania określone są w sylabusach poszczególnych modułów.

3.7. Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych

Stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez studentów w trakcie studiów jest określany na podstawie weryfikacji wiedzy i umiejętności nabywanych w ramach poszczególnych modułów. Efekty są oceniane na bieżąco w trakcie zajęć na podstawie aktywnego udziału w zajęciach, pracach zespołowych, dyskusjach, kwerendach, burzach mózgow, warsztatach, zajęciach terenowych oraz na podstawie przygotowywanych i omawianych prezentacji tematycznych. Oprócz bieżącej weryfikacji, każdy z modułów kończy się obowiązkowym zaliczeniem na ocenę, co umożliwia podsumowanie osiągniętych efektów w wymiarze indywidualnym. W przypadku prac i zadań zespołowych oceniana jest ponadto umiejętność współpracy, w tym podziału pracy, jej kultury i organizacji. W przypadku, gdy moduł jest prowadzony zarówno w formie ćwiczeń/ warsztatów, jak i wykładów, student otrzymuje osobne oceny, a część wykładowa kończy się egzaminem. Suma ocen składa się na ocenę końcową modułu. Dydaktycy stosują tu szeroki wachlarz narzędzi umożliwiających ocenę osiągnięć, w tym egzaminy w formie pisemnej i ustnej, kolokwia (pisemne i ustne), prace zaliczeniowe, eseje, testy, prace etapowe, opisy studiów przypadków, samodzielne i zespołowe projekty, diagnozy stanu, diagnozy pogłębione, raporty, mapy problemów, nagrywane samodzielnie przez studentów scenki, sprawozdania, debaty, dzienniki praktyk, wykonane zgodnie z wytycznymi prezentacje (indywidualne i zespołowe), prace z zakresu metodyki badań obejmujące opracowanie narzędzi badawczych, przygotowanie narzędzi diagnostycznych (genogram, ekomapa), a także nowoczesne formy weryfikacji wykorzystujące gamifikację i aplikacje on-line.

Nieodłączną częścią programu studiów są praktyki zawodowe (w tym praktyki dyplomowe), realizowane w placówkach wsparcia i pomocy społecznej, a także w organizacjach pozarządowych, w trakcie których studenci nabywają praktycznych umiejętności zawodowych, dzięki

asystowaniu w pracy specjalistów i wykonywaniu zadań placówki na rzecz osób, grup i społeczności. Studenci w ramach praktyk mają obowiązek prowadzić **dziennik praktyki**, dokonać **diagnozy** przy wykorzystaniu stosowanych w placówce dokumentów (np. wywiad środowiskowy³⁵) i opracować **plan pomocy / wsparcia / zmiany / rozwiązań** (oceniany przez Instruktora praktyki w placówce); przygotować **sprawozdanie** z praktyk obejmujące ocenę przydatności zdobytej w ramach praktyk wiedzy i umiejętności (przedstawiane Opiekunowi praktyk w UŚ). Studenci uzyskują ponadto **opinię** Instruktora praktyki (w placówce) wraz z oceną (wzory wszystkich dokumentów dotyczących praktyk umieszczono w *folderze 2.5, pt. praktyki*). Ważnym elementem praktyk zawodowych są **praktyki dyplomowe** realizowane w trakcie pracy nad projektem socjalnym (zaliczane w ostatnim semestrze studiów), służące: zebraniu materiałów niezbędnych w opracowaniu diagnozy stanu i przygotowaniu programu wsparcia, nawiązaniu współpracy z placówką, nawiązaniu współpracy z adresatami pomocy, diagnozowaniu sytuacji (potrzeby i zasoby), przygotowaniu projektu socjalnego adekwatnego do potrzeb i zasobów, wdrożeniu zaplanowanych działań, ewaluacji podjętych aktywności, wypracowaniu rekomendacji. Weryfikacją ich realizacji jest przygotowanie i wdrożenie projektu socjalnego będącego zasadniczym elementem pracy dyplomowej.

Zasady dyplomowania na kierunku *praca socjalna* są wyraźnie sformułowane. Praca dyplomowa przyjmuje formę projektu socjalnego. Wśród zasad dyplomowania znajduje się nie tylko wspólnie przyjęta i stosowana przez promotorów struktura projektu socjalnego, ale przede wszystkim fakt, że projekt powinien być zrealizowany w praktyce. Zasada ta wynika z założenia, że studia na kierunku przygotowującym do wykonywania zawodu muszą wyposażać absolwenta w profesjonalne umiejętności i kompetencje, które formuła projektowania socjalnego pomaga kształcić i doskonalić. Jednocześnie praca dyplomowa spełnia wszystkie wymagania stawiane pracy naukowej, posiada bowiem część teoretyczną opisującą podjętą tematykę oraz część badawczą zakładającą bezpośredni udział studenta w przygotowaniu i realizacji badań. W ten sposób osiągnięcie efektów kształcenia może nabierać pełni swojego znaczenia we wszystkich swych wymiarach.

Kompetencje w zakresie języka obcego są nabywane i weryfikowane w ramach zajęć z lektoratów językowych (studia I stopnia) oraz modułów prowadzonych w języku obcym lub z użyciem języka obcego (studia II stopnia). Studenci mają również okazję wykorzystywać i doskonalić swoje umiejętności językowe podczas wizyt studentów przyjeżdżających do Polski w ramach wymiany między uczelniami partnerskimi programu *SOWOSEC (Joint Degree Study Programme)*. Uczestnicy wymiany biorą udział w 2-3 tygodniowych blokach obejmujących zajęcia dydaktyczne w języku angielskim oraz hospitacje w instytucjach i organizacjach zajmujących się pracą socjalną i ekonomią społeczną w regionie. Kolejną okazją do rozwoju kompetencji językowych jest możliwość udziału w seminariach / konferencjach prowadzonych w języku angielskim (np. międzynarodowe seminarium pt. [*Contemporary challenges of Social*](#)

³⁵ Student wypełnia samodzielnie formularz wywiadu z dbałością o poufność danych (obowiązuje anonimizacja danych). Jeśli w placówce nie wykorzystuje się narzędzia wywiadu, to student dokonuje diagnozy zgodnie z obowiązującymi w danej instytucji zasadami.

[Work – intercultural experience](#)³⁶, zrealizowane przez Studium Pracy Socjalnej UŚ w ramach IV edycji Tygodnia Pracy Socjalnej, w kwietniu 2018 r.) lub wykładach realizowanych przez profesorów wizytujących (np. wykłady dr Marty Hawkins University of Plymouth w ramach [In-Light Enterprise Programme](#)³⁷ – styczeń-luty 2019 r.).

3.8. Rodzaje, tematyka i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych

Tematyka i metodyka prac etapowych oraz egzaminacyjnych zależą od specyfiki prowadzonego modułu i obejmują różne formy i rodzaje. Tematyka jest zbieżna z zakresem danego modułu. Wśród najczęściej stosowanych form zaliczeniowych są kolokwia cząstkowe i końcowe, prace egzaminacyjne, egzaminy pisemne i ustne, testy, a także, diagnozy, zadania domowe, prace indywidualne i zespołowe, kwerendy prasowe, studia przypadku, prezentacje indywidualne i zespołowe, narzędzia z zakresu metodyki pracy socjalnej, narzędzia badawcze, symulacja prawidłowych zachowań – nagrywanie scenek na zadany temat, sprawozdania itp. Szczegóły dotyczące rodzaju i metodyki prac zawarte są w sylabusach poszczególnych modułów.

3.9. Rodzaje, tematyka i metodyka prac dyplomowych

Warunkiem uzyskania dyplomu ukończenia studiów na kierunku *praca socjalna* jest zaliczenie na ocenę pozytywną wszystkich wskazanych w programie kształcenia modułów (w tym praktyk zawodowych i dyplomowych) oraz przygotowanie pracy dyplomowej w postaci **projektu socjalnego**. Praca składa się z części teoretycznej stanowiącej naukową osnowę poruszanej problematyki oraz części praktycznej, będącej usystematyzowanym planem pomocy dla wybranej jednostki, grupy lub społeczności, u których zdiagnozowano potrzebę działań. Struktura części projektowej została opracowana przez kadrę naukowo-dydaktyczną Studium Pracy Socjalnej, stąd powstające projekty socjalne są spójne w zakresie ich budowy ([załączniki 3.9.a i 3.9.b – struktury prac dyplomowych na studiach I i II stopnia](#)). Dodatkowym wymogiem stawianym pracy dyplomowej jest wdrożenie projektu i opracowanie wyników ewaluacji.

Za pracę dyplomową może być uznana praca przygotowana samodzielnie przez studenta³⁸. Przy ustalaniu tematu pracy dyplomowej brane są pod uwagę zainteresowania naukowe studenta, programy badawcze instytutu oraz możliwości w zakresie opieki naukowej nad daną pracą dyplomową. Student sam dokonuje wyboru tematu na podstawie wstępnej diagnozy problemu, który potem konsultuje z promotorem. Kolejnym etapem są badania własne mające na celu pogłębienie diagnozy będącej podstawą do przygotowania planu działań.

W Studium Pracy Socjalnej przyjęto procedurę, zgodnie z którą co roku nie później niż do końca semestru poprzedzającego obronę prac dyplomowych, odbywa się zebranie Zespołu Studium, w czasie którego poszczególni promotorzy przedstawiają listy tematów prac licencjackich, które poddawane są dyskusji. Tematyka prac obejmuje szeroki wachlarz zagadnień i problemów społecznych, w tym między innymi pracę socjalną z dziećmi, z rodzinami, z osobami

³⁶ <http://www.is.wns.us.edu.pl/4013-iv-polski-tydzien-pracy-socjalnej>

³⁷ <http://www.is.wns.us.edu.pl/4067-in-light-enterprise-programme>

³⁸ Dopuszczalna jest praca pisana w zespołach dwuosobowych, przy spełnieniu wymogu wyraźnego określenia autorstwa poszczególnych treści pracy.

starszymi, osobami niepełnosprawnymi, z osobami uzależnionymi od alkoholu lub narkotyków i ich rodzinami, z osobami bezdomnymi, z ofiarami i sprawcami przemocy, z rodzinami monoparentalnymi, z rodzinami wielodzietnymi, z osobami bezrobotnymi, z młodzieżą przebywającą w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, z osobami niedostosowanymi społecznie, etc. Część projektów jest poświęcona specyficie pracy socjalnej i jest adresowana do społeczeństwa (cel edukacyjny) lub pracowników socjalnych (cel wzmacniający). Studenci projektują zarówno programy o charakterze interwencyjnym, naprawczym, jak i profilaktycznym. Ich cele w zależności od ujęcia mają charakter edukacyjny, terapeutyczny, kompensacyjny, wzmacniający, kształcący / trenujący wybrane umiejętności. Projekty są realizowane m. in. w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, świetlicach środowiskowych, stowarzyszeniach, ośrodkach interwencji kryzysowej, domach dziecka, noclegowniach, szkołach, świetlicach socjoterapeutycznych, grupach wsparcia, programach aktywności lokalnej, społecznościach lokalnych itp. (*część III, załącznik 2, punkt 7 – tematy prac dyplomowych*)

3.10. Sposoby dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów

W trakcie realizacji przebiegu studiów efekty uczenia i osiągnięcia studentów są dokumentowane w następujący sposób: kryterium, które spełniają obowiązkowo wszyscy pracownicy jest wypełnienie protokołów zaliczeniowych do prowadzonych przez siebie modułów. Na wynik tej oceny mogą składać się następujące elementy: obecność i uczestnictwo w zajęciach, przygotowywanie projektów i prezentacji na zadany przez prowadzącego temat, wykonywanie wspólnych prac w trakcie trwania zajęć (np. warsztaty, dyskusje, ćwiczenia interpersonalne, realizacja zdań indywidualnych i zespołowych, gry dydaktyczne). Wyniki te nie zawsze posiadają formę pisemną. Formę pisemną przyjmują kolokwia, prace domowe, formularze do poszczególnych zajęć (np. formularz wywiadu), prace zaliczeniowe, prace egzaminacyjne lub testy. Egzaminacje końcowe modułów mogą mieć charakter ustny lub pisemny. Odbywane praktyki dokumentowane są wypełnionymi przez studentów dziennikami praktyk oraz sprawozdaniami. Przykładowe elementy ewaluacji efektów uczenia znajdują się do wglądu u prowadzących zajęcia.

3.11. Wyniki monitoringu losów absolwentów

Z raportów opracowanych przez biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego (*załączniki 3.11.a, 3.11.b*) wynika, że absolwenci kierunku *praca socjalna* potwierdzają, iż wybrany kierunek studiów w znacznym stopniu spełnił ich oczekiwania w przygotowaniu do zawodu. Przy czym praktyki zawodowe i dyplomowe są jednym z częściej wskazywanych sposobów rekrutacji do przyszłej pracy. Z badań wynika także, że wybór kierunku, jak i uczelni był wyborem świadomym. W ocenie ponad 80% uczestników badań, istnieje zapotrzebowanie na absolwentów kierunku *praca socjalna*, z czego blisko połowa badanych podkreśliła to w stopniu zdecydowanym (48%). Absolwenci nie mają trudności w określeniu kto może być ich pracodawcą, na jakich stanowiskach pracy mogą pracować ani jakie wymagania zawodowe mają spełniać. Program nauczania na pierwszym i drugim stopniu studiów w dużej mierze pokrywa się z oczekiwaniami

pracodawców dotyczącymi np. sfery umiejętności komunikacyjnych, wiedzy z zakresu metodyki pracy socjalnej, jak i doświadczenia zawodowego (praktyki). Szczególnie doświadczenia, które absolwenci zdobywają podczas praktyk zawodowych i dyplomowych, a także (dobrowolnie) jako wolontariusze działający w różnych stowarzyszeniach lub akcjach charytatywnych (Np. Szlachetna Paczka, WOŚP, DKMS itp.) stanowią ważny element ich przygotowania do zawodu.

Absolwenci studiów I stopnia na kierunku *praca socjalna* mają możliwość kontynuacji kształcenia na studiach II stopnia, na co decyduje się część z nich (w obecnym roku akademickim 67% studentów). Pozostali podejmują zatrudnienie lub studia magisterskie na innym kierunku (najczęściej na studiach pedagogicznych).

Obecny program studiów realizuje tematykę zajęć, która wymieniana była w badaniach absolwentów jako brakująca lub niewystarczająca, np. wprowadzone zostały zajęcia z zakresu wypalenia zawodowego. Ponadto wspólnie z partnerami Rady Programowej Kierunku Praca Socjalna zmodyfikowano program praktyk zawodowych oraz doprecyzowano wymogi stawiane praktykom dyplomowym. Bieżące modyfikowanie programu studiów, a także tworzenie nowych specjalności są dowodem na dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy w zakresie świadczenia profesjonalnej pracy socjalnej ([załącznik 3.11](#)).

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

4.1. Liczba, kwalifikacje i dorobek naukowy kadry prowadzącej kształcenie

Struktura składu osobowego nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *praca socjalna*, a także specjalistów wspomagających proces dydaktyczny jest ugruntowana. Bazując na długoletnim doświadczeniu w zakresie naukowym, osoby te prowadzą aktywną działalność naukowo-badawczą, co przyczynia się w znacznym stopniu do dobrej jakości realizowanej dydaktyki. Zajęcia na kierunku realizuje 41 nauczycieli akademickich w tym: 13 samodzielnych nauczycieli akademickich, 18 doktorów oraz 10 magistrów (w tym doktorantów). Dorobek naukowy kadry prowadzącej zajęcia jest różnorodny i obejmuje takie zagadnienia jak: profesjonalizacja zawodu pracownika socjalnego, praca socjalna z rodziną, praca socjalna w cyklu życia, gerontologiczna praca socjalna, dialog obywatelski, governance na poziomie lokalnym, partycypacja społeczna, kapitał społeczny, organizowanie społeczności lokalnej, ekonomia społeczna, rewitalizacja a praca socjalna, polityka rozwoju regionalnego, mniejszości etniczne i kulturowe, ewaluacja w pracy socjalnej itd. Ponadto są przedstawiciele takich dyscyplin, jak: nauki o zarządzaniu, pedagogika, filozofia, etyka, psychologia, prawo oraz lektorzy języków obcych, co odpowiada wymogom programowym kierunku *praca socjalna*. Pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na kierunku *praca socjalna* wykazują dużą aktywność naukową, zlokalizowaną w różnorodnych subdyscyplinach naukowych związanych z programem studiów. Ta aktywność egzemplifikuje się zarówno w licznych recenzowanych pu-

blikacjach naukowych, w udziale w konferencjach o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, jak i w udziale kadry w międzynarodowym dyskursie intelektualnym (granty międzynarodowe, prowadzenie wykładów i seminariów w uczelniach zagranicznych).

Wszystkie badania o charakterze naukowym i aplikacyjnym oraz publikacje autorstwa pracowników prowadzących zajęcia ze studentami stanowią element treści dydaktycznych w wielu modułach realizowanych na kierunku *praca socjalna*. W szczególności w zakresie osiągnięć dydaktycznych pracownicy mają na koncie przygotowanie kilku publikacji o charakterze podręcznikowym:

- Faliszek K. (red.): Wprowadzenie do badań ewaluacyjnych. Aspekty teoretyczne i praktyczne na podstawie doświadczeń badawczych. WE Akapit, Toruń 2013.
- Pawlas-Czyż S., Leśniak-Berek E. (red.), *W kręgu zagadnień profesjonalizacji zawodu pracownika socjalnego*, Śląsk, Katowice 2010.
- Pawlas-Czyż S., *Społeczna rzeczywistość choroby nowotworowej w rodzinie*, AKAPIT, Toruń 2018
- Wódz K., Kowalczyk B. (red.): Organizowanie społeczności. Modele i strategie działania. CRZL, Warszawa 2014.
- Wódz K., Klimek M. (red.): *Wojkowickie Laboratorium Rewitalizacji Społecznej*. WW Oficyna Wydawnicza, Wojkowice 2017.
- Wódz K., Pawlas-Czyż S. (red.), *Praca socjalna wobec współczesnych problemów społecznych*, red., Akapit, Toruń 2007.

Ponadto pracownicy naukowo-dydaktyczni są autorami kilku ekspertyz naukowych, które stanowią istotny element realizowanych zajęć ze studentami:

- Ekspertyza „Ekonomia społeczna w województwie śląskim. Wybrane przykłady” przygotowana dla Instytutu Spraw Publicznych w ramach projektu IW EQUAL „W poszukiwaniu polskiego modelu gospodarki społecznej. Budujemy nowy Lisków”
- Opracowanie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Katowice na lata 2014-2020 na zlecenie UM Katowice.
- Kierowanie i realizacja projektu „Diagnoza problemów społecznych i monitoring aktywizacji polityki rozwoju zasobów ludzkich w Katowicach”, realizowanego przez Miasto Katowice w Partnerstwie z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, finansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (POKL).
- Kierowanie i udział w Zespole Zadaniowym ds. kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego pracowników pomocy i integracji społecznej w projekcie aktualizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 realizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Do najważniejszych osiągnięć naukowych ostatnich lat należą awanse naukowe dwóch pracowników Studium Pracy Socjalnej – dr hab. Krystyny Faliszek (2014 r.) i dr hab. Sabiny Pawlas-Czyż (2018 r.), a także publikacje pracowników naukowo-dydaktycznych odzwierciedlające główny obszar zainteresowań badawczych (dane dostępne [w części III, załącznik 2, pkt. 4.a.](#)).

4.2. Obsada zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć, które prowadzą do osiągnięcia przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej

Przy obsadzie zajęć zapewniona jest pełna zgodność dorobku naukowo-badawczego i kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia z efektami uczenia się, treściami tych modułów oraz dyscyplinami naukowymi, z którymi są powiązane. Kadra prowadząca zajęcia posiada na ogół długoletni staż pracy w Uniwersytecie Śląskim, jak i innych uczelniach wyższych. Zawierane są również umowy cywilno-prawne z praktykami będącymi specjalistami w określonych obszarach, którzy w pełni realizują program kształcenia oraz posiadają predyspozycje do pracy dydaktycznej. Zgodnie z wymogami programowymi na kierunku *praca socjalna* wśród pracowników prowadzących zajęcia są przedstawiciele takich dyscyplin, jak: socjologia, psychologia, pedagogika, nauki o zarządzaniu, filozofia, etyka, prawo oraz filologie obce. Zdecydowana większość z nich ma na swoim koncie dorobek naukowy i publikacyjny w zakresie pracy socjalnej.

Program studiów *Praca socjalna* obejmuje moduły, które pozwalają studentom zdobyć kompetencje do prowadzenia pracy naukowej (*wykaz w załączniku nr 1, tabele 5 i 6*). Niniejsze kompetencje studenci rozwijają również uczestnicząc w projektach i badaniach naukowych realizowanych przez pracowników IS UŚ (*więcej, punkt 4.3*).

4.3. Łączenie działalności dydaktycznej z działalnością naukową oraz włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej

Nauczyciele akademicy są dobierani do prowadzenia zajęć zgodnie z zakresem prowadzonych badań naukowych, kompetencjami dydaktycznymi oraz doświadczeniem praktycznym zdobytym poza uczelnią. Zdecydowana większość obszarów eksplanacyjnych kadry naukowo-dydaktycznej łączy się z kontekstami poznawczymi, w których zlokalizowane są efekty kształcenia przewidziane w programie kształcenia ocenianego kierunku.

Studenci włączani są w projekty naukowo-badawcze realizowane przez pracowników w ramach prowadzonych modułów specjalistycznych, np. Badania ewaluacyjne, Instytucje polityki i pomocy społecznej, Ekonomia społeczna, Projekt socjalny, Metody badań społecznych, Teorie i metody pracy socjalnej, Praca socjalna w różnych obszarach problemów społecznych, Działalność pożytku publicznego i wolontariat, Współczesne kierunki rozwoju pracy socjalnej.

W 2014 r. zrealizowane zostały badania na potrzeby „Diagnozy problemów społecznych w Świętochłowicach – Lipinach” na zlecenie UM w Świętochłowicach, a także badania własne pracowników IS UŚ dotyczące ewaluacji w projektach socjalnych.

W latach 2011-2012 w partnerstwie z Miastem Katowice realizowany był projekt „Diagnoza problemów społecznych i monitoring aktywizacji polityki rozwoju zasobów ludzkich w Katowicach”, finansowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (POKL).

W roku 2013 powołano Laboratorium Społeczne w ramach Programu Aktywności Lokalnej „Razem Możemy Więcej”, działającego w zdegradowanej dzielnicy Świętochłowic – Lipinach, które organizuje wsparcie społeczności lokalnej przy aktywnym udziale studentów (wolontariat, praktyki, projekty socjalne).

W latach 2014 – 2017 realizowany był projekt naukowo-badawczy „Patterns of Resilience during Socioeconomic Crises among Households in Europe (RESCuE); grant zespołowy, realizowany we współpracy międzynarodowej z uczelniami i instytutami naukowymi Niemiec (koordynator), Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Grecji, Turcji, Irlandii, Finlandii i Portugalii; finansowany z funduszy UE w ramach VII Programu Ramowego.

W 2016 r. Uchwałą Rady Wydziału Nauk Społecznych przy Studium Pracy Socjalnej powołane zostało Centrum Badań Innowacji Społecznych (CBIS), które funkcjonuje w strukturze Obserwatorium Procesów Miejskich i Metropolitalnych Uniwersytetu Śląskiego. Strategicznym celem powołania Centrum Badań Innowacji Społecznych było rozwijanie badań społecznych ukierunkowanych na transformację sfery publicznej. Instytucjonalna przestrzeń badawczo-edukacyjna CBIS łączy zaangażowanie społeczne, tradycyjnie identyfikowane z organizacjami społecznymi, z profesjonalną perspektywą akademicką. W latach 2016–2017 Centrum realizowało na zlecenie gminy Wojkowice autorski projekt Wojkowickie Laboratorium Rewitalizacji Społecznej. Zarząd Województwa Śląskiego przyznał dotację, która została przeznaczona na działania wspierające gminę Wojkowice w procesie opracowywania programu rewitalizacji. W ramach tego programu Centrum przeprowadziło kompleksową diagnozę społeczną, której rezultatem była monografia pt. *Wojkowickie Laboratorium Rewitalizacji Społecznej* (Wódz, Klimek (red.), 2017).

Dotychczasowe działania CBIS:

- Realizacja projektu Wojkowickie Laboratorium Rewitalizacji Społecznej – Wsparcie dla Gminy Wojkowice w zakresie opracowaniu programu rewitalizacji;
- Nawiązanie współpracy ze Związkiem Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego;
- Wsparcie realizacji działań Rady Konsultacyjnej ds. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych – Rada stanowi ciało doradcze Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego w zapewnieniu pogłębienia włączenia społecznego w obszarze edukacji, ochrony środowiska oraz polityki społecznej.

Ponadto warto podkreślić, że realnym efektem realizowanych w Lipinach i Wojkowicach działań jest podjęcie następujących inicjatyw:

- Otwarcie Klubu Aktywnych Pań;
- Otwarcie Klubu Seniora;
- Powołanie Klubu Młodzieżowego Okejka
- Powołanie Klubu Malucha;
- Realizacja zajęć z dziećmi (street work) w ramach akcji „Wyciągamy dzieci z bramy”;
- Udział w pracach nad rewitalizacją zdegradowanych obszarów miejskich w mieście Świętochłowice oraz w gminie Wojkowice;
- Udział w pracach nad tworzeniem polityki miejskiej i gminnej;
- Organizacja grup wsparcia dedykowanych określonym grupom społecznym (długotrwale bezrobotni, uzależnieni, wykluczeni społecznie).

Większość powyższych działań odbyło się z inicjatywy i przy współudziale studentów kierunku *praca socjalna*

4.4. Założenia, cele i skuteczność prowadzonej polityki kadrowej

Polityka kadrowa władz uczelni, zarówno w zakresie formalnego, jak i merytorycznego doboru pracowników naukowo-dydaktycznych zapewnia w pełni realizację programu kształcenia na kierunku *praca socjalna* oraz osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Ocena pracowników naukowo-dydaktycznych została podporządkowana monitorowaniu i podwyższaniu ich kwalifikacji. Składa się ona z czterech zasadniczych komponentów:

- okresowe oceny dorobku naukowego i dydaktycznego oraz zaangażowania w sprawy organizacyjne Uczelni i Wydziału,
- oceny doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią,
- hospitacje dydaktyczne,
- oceny dokonywane przez studentów (ewaluacja zajęć).

Ocena działalności naukowej uwzględnia udział w konferencjach naukowych, projektach badawczych własnych i zewnętrznych, publikacje, aplikowanie o granty wewnętrzne i zewnętrzne, współpracę z instytucjami naukowo-badawczymi w kraju i zagranicą. Działalność dydaktyczna oceniana jest na podstawie hospitacji zajęć oraz ocen nauczycieli akademickich przez studentów (ankietyzacja zajęć dydaktycznych – [załącznik 4.4](#)). Uwagi i oceny studentów odgrywają istotną rolę w okresowej ocenie pracowników. Wyniki oceny dokonywanej przez studentów są przekazywane władzom oraz ocenianym wykładowcom (za pośrednictwem systemu USOSweb), co stanowi asumpt do autooceny oraz formułowania i wdrażania, zarówno przez władze uczelni, jak i poszczególnych wykładowców, działań naprawczych, wszędzie tam, gdzie jest to konieczne. Sprzyja to w sposób oczywisty zapewnianiu jakości kształcenia, ale także upodmiotowieniu studentów w procesie edukacyjnym. Ponadto polityka kadrowa obejmuje udzielanie urlopów naukowych oraz wspieranie w pozyskaniu środków na badania dla młodych naukowców.

Ważnym elementem oceny jest również współpraca z Radą Programową dla kierunku Praca socjalna, która składa się z interesariuszy zewnętrznych, przedstawicieli instytucji publicznych i niepublicznych funkcjonujących w obszarze polityki i pomocy społecznej. Na forum Rady konsultowane są m.in. tematy przedsięwzięć naukowych i dydaktycznych podejmowanych przez pracowników, obszary współpracy z interesariuszami zewnętrznymi oraz potrzeby w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego studentów. Proponowane i opiniowane są m.in. tematy projektów socjalnych realizowanych przez studentów w ramach prac licencjackich i magisterskich ([więcej – kryterium 6](#)).

4.5. System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych

W sferze rozwoju naukowego i działalności dydaktycznej pracownicy mogą liczyć na wsparcie władz Instytutu, Wydziału i Uczelni. System motywowania pracowników jest powiązany z wynikami pracy naukowo-dydaktycznej. Uczelnia prowadzi politykę promowania pracowników o największych osiągnięciach naukowych i dydaktycznych w postaci nagród JM Rektora. Podstawą ubiegania się o nagrodę Rektora mogą być wybitne osiągnięcia w zakresie wydanych publikacji, pracy naukowo-badawczej, pracy organizacyjnej, pracy dydaktycznej.

Uczelniany system wspierający rozwój kadry naukowo-dydaktycznej opiera się m.in. na:

- finansowaniu publikacji w czasopiśmie lub monografiach zewnętrznych i udziału w konferencjach naukowych organizowanych przez ośrodki zewnętrzne,
- finansowaniu projektów i grantów,
- udzielaniu stypendiów naukowych,
- finansowaniu szkoleń podwyższających kwalifikacje zawodowe,
- finansowaniu zagranicznych i krajowych staży zawodowych.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni zdobywają doświadczenie dydaktyczne także w ramach prowadzenia zajęć na studiach podyplomowych i kursów specjalizacyjnych. W latach 1997 – 2012 prowadzone były Podyplomowe Studia Organizacji Pomocy Społecznej, na których specjalizację w zakresie zarządzania instytucjami pomocy społecznej zdobyło kilkaset osób. Zrealizowano również kilka edycji kursów specjalizacyjnych I i II stopnia w zawodzie pracownik socjalny, w tym finansowane ze środków EFS.

Nauczyciele akademicy uczestniczyli ponadto w opracowywaniu programów kształcenia najpierw dla specjalizacji praca socjalna w ramach studiów socjologicznych, a potem dla kierunku praca socjalna. Biorą udział w pracach komisji certyfikujących kwalifikacje zawodowe pracowników socjalnych, m.in. prof. zw. dr hab. Kazimiera Wódz była członkiem centralnej Komisji Egzaminacyjnej ds. specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, natomiast Regionalną Komisją Egzaminacyjną ds. specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego kieruje dr hab. Krystyna Faliszek.

Pracownicy współpracują ponadto z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, m.in. jako eksperci i doradcy w ramach projektu „Kształcenie i doradztwo dla kadr pomocy i integracji społecznej województwa śląskiego”, finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (POKL).

Swoje kwalifikacje dydaktyczne pracownicy doskonalą również w ramach dydaktycznych projektów międzynarodowych, m.in. projektu Socrates-Erasmus SOWOSEC – Social Work and Social Economics, realizowanego przez SPS IS UŚ w partnerstwie z uniwersytetami w Austrii (koordynator), Czechach, Francji, Niemczech, Rumunii, Słowacji, Szwajcarii i na Węgrzech oraz sieci współpracy międzynarodowej N-CORP “Welfare Professions in Europe – Conditions, Trends, and Challenges”, koordynowanej przez Uniwersytet Umea w Szwecji).

Dzięki swej aktywności naukowej w obszarze szeroko rozumianej pracy socjalnej w IS UŚ pracownicy systematycznie zdobywają awanse naukowe:

4 osoby otrzymały stopień naukowy doktora habilitowanego – prof. UŚ dr hab. Andrzej Nie-sporek, dr hab. Krystyna Faliszek, dr hab. Dobroniega Trawkowska, dr hab. Sabina Pawlas-Czyż;

2 osoby otrzymały stopnie naukowe doktora – dr Witold Mandrysz, dr Ewa Leśniak-Berek

2 osoby finalizują przewód doktorski – mgr Maciej Klimek, mgr Barbara Słania.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

5.1. Stan, nowoczesność, rozmiar i kompleksowość bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej

Baza dydaktyczna i naukowa Instytutu Socjologii jest wystarczająca, ze wskazaniem na potrzebę modernizacji i odświeżenia (malowanie). Część sal wyposażona jest w tablice interaktywne bez możliwości skorzystania z nich w pełnym zakresie (pełnią podstawową funkcję klasycznej tablicy). Słaby sygnał Wi-Fi ogranicza dostęp do niezbędnych treści na potrzeby zajęć dydaktycznych (w efekcie wymagane jest korzystanie z własnych urządzeń i prywatnego dostępu do Internetu). Należy jednak nadmienić, że od kilku miesięcy w budynku prowadzone są prace modernizacyjne sieci WiFi, które stopniowo zmieniają ten stan rzeczy. Wszystkie sale są wyposażone w rzutniki multimedialne, jednak dostęp do laptopów jest ograniczony. Potrzebę taką należy zgłaszać wcześniej, a ograniczona liczba sprzętu (3 laptopy na cały wydział) łączy się w praktyce z koniecznością noszenia własnego sprzętu. Część komputerów nie posiada oprogramowania Office, co ogranicza możliwość pełnego ich wykorzystania oraz pracy w przygotowanych wcześniej plikach.

Zasoby lokalowe:

Na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego znajdują się dwie aule – o powierzchni 334,39 m² (369 miejsc) oraz o powierzchni 224,07 m² (220 miejsc). Obie aule posiadają wyposażenie audiowizualne. Pracownicy i studenci Instytutu Socjologii mają możliwość korzystania z auli w wybranych dniach i godzinach. Oprócz auli na Wydziale znajdują się trzy audiowizualne sale sympozjalne – o powierzchni 125 m² (106 miejsc), o powierzchni 124,42 m² (106 miejsc – sala do pełnej dyspozycji Instytutu Socjologii) oraz o powierzchni 89,77 m² (90 miejsc). Studenci mają do dyspozycji ponadto 3 pracownie komputerowe oraz stanowiska w czytelni biblioteki, co daje łącznie 90 stanowisk komputerowych.

Instytut Socjologii dysponuje siedmioma salami o liczebności miejsc od 30 do 81. Ich wykaz ujęty został w poniższej tabeli.

Tab. VI. Wykaz sal w Instytucie Socjologii

Lp.	Nr sali	Liczba miejsc	Metraż	Wyposażenie
1.	231	33	33,22	Sala audiowizualna, wyposażenie ruchome
2.	232	45	51,31	Sala audiowizualna, wyposażenie ruchome
3.	233	81	84,39	Sala audiowizualna, wyposażenie ruchome
4.	234	49	51,97	Sala audiowizualna, wyposażenie ruchome
5.	235	39	38,78	Sala audiowizualna, wyposażenie ruchome
6.	236	33	31,92	Sala audiowizualna, wyposażenie ruchome
7.	312	30	49,28	Sala komputerowa, audiowizualna

Instytut Socjologii posiada również pokój wykorzystywany do zajęć, wyposażony w sprzęt audiowizualny o powierzchni 33,92 m² z przeznaczeniem dla 18 słuchaczy. Zajęcia w mniejszych grupach seminaryjnych odbywają się ponadto w gabinetach.

Mając na względzie liczbę i liczebność grup zajęciowych w Instytucie Socjologii (dwa kierunki realizowane na studiach I i II stopnia) należy wskazać, że ograniczona liczba sal wpływa na harmonogram zajęć, jednakże sytuacja poprawiła się w stosunku do lat ubiegłych ze względu na mniejszą liczbę studentów.

Wydział Nauk Społecznych przystosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w tym niepełnosprawnością ruchową. Schody wyposażone są w platformy przyschodowe, ponadto w budynku dostępne są dwie windy (jedna aktualnie niesprawna). Budynek posiada windę dla osób niepełnosprawnych obsługującą 5 kondygnacji, 3 platformy dla niepełnosprawnych na parterze budynku oraz 3 platformy na kondygnacjach 2,3,4. W pracowni komputerowej nr 14 zainstalowane jest oprogramowanie dla osób niedowidzących.

Zasoby gastronomiczne:

Na poziomie -1 budynku Wydziału znajduje się stołówka, w której serwowane są obiady przygotowywane na miejscu, śniadania, kanapki, słodkie, zimne i gorące napoje. Na pierwszym, drugim i trzecim piętrze znajdują się automaty z ciepłymi napojami (w tym kawa i herbata) oraz z automaty z zimnymi napojami i przekąskami.

Wydział Nauk Społecznych znajduje się w ścisłym centrum Katowic i w promieniu 600 m od budynku znajdują się liczne restauracje (w tym wegetariańskie), bistra, kawiarnie.

Zaplecze sanitarne:

Na poziomie -1 Wydziału Nauk Społecznych znajduje się szatnia, w której studenci mogą zostawić odzież zewnętrzną oraz parasole. Mniejsza szatnia funkcjonuje również przy Bibliotece Wydziału Nauk Społecznych (czynna tylko przy okazjach konferencji). Przyjmowanie i wydawanie odzieży z szatni odbywa się przy pomocy numerków.

Na każdym z poziomów budynku znajdują się ubikacje – osobne dla mężczyzn i kobiet. Ubikacje połączone są z umywalniami. Część sanitariatów przystosowana jest dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Podłogi i ściany w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych są wyłożone płytkami, co pozwala na łatwe utrzymanie czystości i odporność na działanie wilgoci. Umywalnie wyposażone są w umywalki emaliowane, do których doprowadzona jest bieżąca, zimna i ciepła woda. Przy umywalkach znajdują się podajniki mydła w płynie. W każdej umywalni znajduje się elektryczna suszarka do rąk.

Zainstalowane w ustępach miski ustępowe i pisuary są splukiwane bieżącą wodą oraz połączone do kanalizacji.

Ponadto Wydział Nauk Społecznych spełnia wymogi z zakresu bezpieczeństwa pożarowego.

5.2. System biblioteczno-informacyjny uczelni, w tym dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej

Wydział Nauk Społecznych posiada własną Bibliotekę, w której studenci mogą wypożyczyć książki lub skorzystać z Czytelni. Zarówno Wypożyczalnia, jak i Czytelnia czynne są od poniedziałku do soboty. Posiadają bogaty księgozbiór z zakresu socjologii i pracy socjalnej. Osoby korzystające z Czytelni mogą skorzystać z usługi ksera w budynku Uczelni. Dostęp do Biblioteki Wydziału Nauk Społecznych dostosowany jest do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością (pełny zasób Biblioteki WNS, w tym odniesienie do publikacji związanych z kierunkiem zawiera [załącznik 5.2](#))

Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie WNS znajduje się Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA) – jedna z najnowocześniejszych bibliotek uniwersyteckich w Polsce, wybudowana wspólnie przez Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach. W CINiBA połączono zbiory Biblioteki UŚ i Biblioteki Głównej UEK – w sumie ok. 800 tys. woluminów książek. 320 tys. woluminów książek i czasopism znajduje się w strefach otwartych z wolnym dostępem do zbiorów.³⁹

Budynek CINiBA ma ponad 12 tys. m² powierzchni i 63 tys. m³ kubatury. Na 7 kondygnacjach obiektu równocześnie może przebywać 1000 osób. Znajduje się tam 340 komputerów i terminali, skanery, 54 km półek, 6 „selfchecków” do samodzielnego wypożyczania książek, wrzutnia (najnowszy i jedyny w Polsce model zawierający sorter do selekcjonowania zwracanych książek, np. wg ich miejsca przechowywania).⁴⁰ Na każdym poziomie znajduje się samoobsługowy punkt ksera. Biblioteka jest w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością – posiada automatycznie otwierane drzwi wejściowe, windy z kabinami dostosowanymi dla osób poruszających się na wózkach oraz niewidomych/niedowidzących, toalety dla osób z niepełnosprawnością ruchową, korytarze i pomieszczenia dostosowane do poruszania się na wózkach, stanowiska pracy dla niepełnosprawnych czytelników i pracowników.⁴¹

Znaczna część księgozbioru CINiBA znajduje się w otwartych strefach i ma charakter ogólnodostępny. Oznacza to, że każdy egzemplarz można swobodnie przejrzeć i dopiero wtedy zdecydować, czy i na ile chce się z niego skorzystać. Książki w strefach wolnego dostępu są podzielone na 9 szerokich dziedzin wiedzy (każdy oznaczony kolorem) pogrupowanych w 447 działach tematycznych. Rozlokowane są na trzech poziomach gmachu CINiBA. W każdym dziale znajdują się wybrane tytuły czasopism z ostatnich 5 lat.⁴²

W Czytelni zlokalizowanej w CINiBA można korzystać z książek, czasopism, materiałów z magazynów zamkniętych oraz publikacji sprowadzonych z innych bibliotek. Na księgozbiór podręczny składają się: encyklopedie ogólne (polskie i zagraniczne), bibliografie dziedzinowe i seria Prace Naukowe UŚ. Oprócz tego w CINiBA zlokalizowana jest Czytelnia Prasy Bieżącej

³⁹ http://ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=67

⁴⁰ http://ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=67

⁴¹ http://ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2&Itemid=2&lang=pl

⁴² http://www.ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=6&Itemid=29&lang=pl

z najnowsza informacyjną i opiniotwórczą prasą, w tym m.in. polskimi i zagranicznymi gazetami i tygodnikami.⁴³

W budynku CINIbA znajduje się również Mediateka, w której zapewniony jest dostęp do multimediiów oraz stanowisk komputerowych, na których można odtwarzać płyty wymagające zainstalowania programu i zrestartowania komputera.⁴⁴

Osoby zainteresowane mogą skorzystać, na komputerach sieci bibliotecznej UŚ, również z Biblioteki Cyfrowej UŚ zawierającej zdigitalizowane wersje ponad 10 tys. publikacji dzieł współczesnych, w tym podręczników, słowników, encyklopedii, tekstów literackich, czasopism z wszystkich dziedzin wiedzy⁴⁵ (*więcej załącznik 5.2.a*).

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

6.1. Zakres i formy współpracy uczelni z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami oraz jej wpływ na koncepcję kształcenia, efekty uczenia się, program studiów i jego realizację, w tym realizację praktyk zawodowych

Ze względu na specyfikę kierunku *praca socjalna* szczególnie mocno akcentowana jest konieczność podkreślania jakościowych aspektów prowadzonych badań, odpowiadających wyzwaniom gospodarki, potrzebom społeczności lokalnej i oczekiwaniom rynku pracy. Założenia te znajdują odzwierciedlenie w realizowanych praktykach studenckich (zawodowych i dyplomowych), w projektach socjalnych, a także w pracach Rady Programowej Kierunku PS.

Dbłość o jakość kształcenia znajduje wyraz w programie studiów opracowanym zgodnie z potrzebami i wymaganiami współczesnego rynku pracy oraz zgodnie z oczekiwaniami społecznymi, co wpisuje się w misję i strategię uczelni. Stanowi to wynik wieloletniej i stałej współpracy ze środowiskiem, w tym licznymi instytucjami i organizacjami pożytku publicznego zajmującymi się problemami społecznymi oraz zatrudniającymi absolwentów kierunku *praca socjalna*.

Studium Pracy Socjalnej powstało w odpowiedzi na zapotrzebowanie społeczne wynikające z wprowadzenia na początku lat 90 nowych przepisów regulujących obszar pomocy społecznej. Od samego początku przy realizacji programu kształcenia współpracowało z licznymi instytucjami i organizacjami mającymi w swoim zakresie pomoc osobom, grupom i społecznościom wymagającym wsparcia. Na przestrzeni lat studenci mieli możliwość realizowania wizyt studyjnych i zajęć praktycznych w ramach „hospitacji terenowych”, „lustracji terenowych” oraz praktyk zawodowych i dyplomowych odbywanych w różnych jednostkach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i instytucjach. W aktualnie realizowanym programie studenci odbywają praktyki zawodowe, praktyki dyplomowe oraz wizytują lokalne i regionalne pod-

⁴³http://www.ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=8&Itemid=31&lang=pl

⁴⁴http://www.ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=8&Itemid=31&lang=pl

⁴⁵http://ciniba.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2&Itemid=2&lang=pl

mioty związane z organizacją pomocy społecznej w ramach modułów: *Instytucje polityki i pomocy społecznej (publiczne)*, *Instytucje polityki i pomocy społecznej (niepubliczne)*, *Instytucje polityki i pomocy społecznej (monografia)*.

Tak wyraźnie zaakcentowany udział interesariuszy zewnętrznych w procesie kształcenia wynika z głębokiego przekonania, że potrzeby edukacyjne w zakresie pracy socjalnej wymagają ciągłego kontaktu i współpracy z przedstawicielami szeroko pojętych służb społecznych, polityki społecznej, ekonomii społecznej itp. Dokonując wyszczególnienia współpracy nawiązanej w ostatnich latach, należy wskazać przede wszystkim na działania przynoszące wymierne efekty zarówno dla studentów kierunku *praca socjalna*, jak i dla środowiska. Na potrzeby instytucji polityki społecznej zespół naukowo-badawczy opracowuje specjalistyczne raporty, diagnozy społeczne oraz rekomendacje. Aktywnie uczestniczy zarówno w rolach ekspertów, jak i partnerów w seminariach, konferencjach i projektach badawczych inicjowanych przez interesariuszy zewnętrznych, co owocuje obustronnymi korzyściami i wzmacnia efektywność podejmowanych działań.

Wybrane zakresy i formy współpracy od momentu utworzenia kierunku *praca socjalna* (2009):

Od 2010 r. Studium Pracy Socjalnej przy Instytucie Socjologii UŚ nawiązało ścisłą współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Świętochłowicach, Urzędem Miasta Świętochłowic oraz Centrum Integracji Społecznej w Świętochłowicach. Celem współpracy jest wytworzenie sieci wsparcia i pomoc w rewitalizacji Lipin, a także dostosowanie oferty dydaktycznej Instytutu Socjologii do oczekiwań pracodawców. Wychodząc na przeciw potrzebom i oczekiwaniom środowiskowym, dzięki współpracy Urzędu Miejskiego, Studium Pracy Socjalnej oraz Koła Naukowego PS utworzono świetlicę środowiskową w Lipinach (wrzesień 2012). Obecnie studenci mają możliwość realizacji praktyk oraz wolontariatu w ramach lipińskiego Laboratorium Społecznego.

W październiku 2010 r. odbyło się spotkanie z pracownikami Centrum Integracji Społecznej w Tychach, które objęło konsultacje odnośnie programu kształcenia studentów na kierunku *Praca socjalna* oraz zaowocowało nawiązaniem współpracy w zakresie praktyk zawodowych.

W kwietniu 2012 r. nawiązano współpracę z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego (Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego). Jedną z form współpracy był udział pracowników naukowo-dydaktycznych Studium Pracy Socjalnej w warsztatach eksperckich organizowanych w kontekście perspektywy finansowej 2014-2020 w zakresie interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego. Warsztaty dotyczyły wypracowania propozycji objęcia wsparciem działań w obszarze edukacji, umiejętności i uczenia się przez całe życie, zatrudnienia i mobilności pracowników, włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.

W 2016 r. powołano Radę Programową Kierunku Praca Socjalna, skład której tworzą przedstawiciele otoczenia instytucyjnego, społecznego, gospodarczego, kulturalnego i samorządu terytorialnego (*załącznik 6.1.a – lista Partnerów RPKPS*). Zadaniem Rady Programowej są w szczególności: przedstawianie oczekiwań wobec absolwentów kierunku *praca socjalna*;

analizowanie i opiniowanie programów kształcenia oraz programów praktyk i staży dla studentów i absolwentów; rekomendowanie tematów prac dyplomowych dla studentów; weryfikacja zakładanych efektów kształcenia i efektów kształcenia osiągniętych w ramach praktyk; udział w procesie kształcenia, dodatkowych formach edukacyjnych; rekomendowanie problematyki badań naukowych.

Posiedzenia odbywają się cyklicznie raz w semestrze. Do tej pory odbyło się 6 spotkań Rady Programowej, a w ich ramach podjęto szereg ustaleń, m. in. uchwalono regulamin Rady Programowej (*załącznik 6.1.b – Regulamin RPKPS*), zmodyfikowano zasady realizacji praktyk na kierunku (*więcej punkt 2.5 i 3.7*), podpisano porozumienia o realizację praktyk superwizyjnych z 9-ciooma ośrodkami pomocy społecznej (na poczet szkolenia dla superwizorów pracy socjalnej⁴⁶, *załącznik 6.1.c. – wzór porozumienia o realizację praktyk superwizyjnych*), podjęto dyskusję na temat rosnących potrzeb w zakresie zatrudniania absolwentów kierunku *praca socjalna* oraz medialnego wizerunku pomocy społecznej. Podjęto ponadto ustalenia odnośnie konferencji naukowej w ramach obchodów jubileuszu 25 lat kształcenia do zawodu pracownika socjalnego w Studium Pracy Socjalnej UŚ, dokonano wstępnych ustaleń w sprawie konkursu na najlepsze projekty socjalne, organizacji otwartych wykładów z obszaru pracy socjalnej/polityki społecznej dla licealistów oraz promocji pracy socjalnej w nowych mediach, w formie krótkich wywiadów ekspertów – członków RPKPS. Stałym punktem spotkań jest zgłaszanie propozycji tematyki prac dyplomowych przez Partnerów Rady Programowej (*załącznik 6.1.d – lista tematów zgłoszonych przez Partnerów RPKPS*). Podejmowanie problemów sugerowanych przez partnerów daje studentom korzyści w postaci potencjalnego wsparcia w całym procesie projektowania, począwszy od pogłębiania diagnozy (ułatwienie dostępu do adresatów działań), poprzez realizację projektu (dostęp do zasobów placówki/organizacji), aż do jego ewaluacji (udzielenie informacji zwrotnej o efektach). Realizacja projektów w podmiotach partnerskich stanowi dodatkowo ważny element pogłębienia współpracy Studium Pracy Socjalnej z otoczeniem. Efektem niniejszej współpracy są już pierwsze zrealizowane projekty socjalne (np. w Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom i Młodzieży – Dom Aniołów Stróżów w Katowicach). Ostatnie spotkanie RPKPS odbyło się w listopadzie 2018 r. w ramach konferencji pt. *Oblicza i wymiary pracy socjalnej*, zorganizowanej z okazji jubileuszu 25 lat kształcenia do zawodu pracownika socjalnego w Studium Pracy Socjalnej UŚ. Partnerzy wzięli czynny udział w konferencji prezentując swoje doświadczenia z pola praktyki, a także biorąc udział w dyskusji dotyczącej perspektyw rozwoju profesji w Polsce.

Szczególnie cenną formą współpracy jest kontakt z praktykami w obszarze pracy socjalnej, poprzez ich udział w procesie kształcenia. Zajęcia dla studentów prowadzą specjaliści w zakresie interwencji kryzysowej, terapii uzależnień, zburzeń psychicznych i innych. Są to zajęcia wysoko oceniane przez studentów w procesie ewaluacji. Dostarczają umiejętności praktycznych i kształcą niezbędne w zawodzie profesjonalne kompetencje.

⁴⁶ Studium Pracy Socjalnej UŚ planuje uruchomienie szkolenia dla superwizorów pracy socjalnej. Aktualnie trwa etap przygotowania materiałów niezbędnych do uzyskania zgody Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Znaczącym przejawem współpracy z otoczeniem jest – wspomiane już – wdrażanie w ośrodkach, placówkach i organizacjach pomocy społecznej projektów socjalnych przygotowanych przez studentów w ramach prac dyplomowych, a będących oryginalnymi i celnymi propozycjami rozwiązania realnie zdiagnozowanych problemów. Projekty są nierzadko wynikiem współpracy podjętej w trakcie praktyk zawodowych, choć nie jest to zasadą. Ważnym ich celem jest również zaprezentowanie potencjalnemu pracodawcy umiejętności, kompetencji i możliwości jakie posiada przyszły absolwent. Częstym wynikiem współpracy podjętej w ramach projektu jest propozycja zatrudnienia absolwenta w danej placówce lub organizacji.

Najmocniej zaakcentowaną i rozwiniętą płaszczyzną współpracy jest atrakcyjny program praktyk zawodowych, w trakcie których studenci nabywają i doskonalą umiejętności niezbędne do wykonywania zawodu (szczegóły współpracy oraz listę miejsc realizacji praktyk przedstawiono w punkcie 2.5).

6.2. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia form współpracy i wpływ jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji

Każda ze wskazanych form współpracy podlega monitorowaniu w zakresie wynikającym ze specyfiki działania. Częstotliwość spotkań w ramach RPKPS obejmuje jedno spotkanie w semestrze, co wynika z organizacji roku akademickiego i możliwości realnego uwzględnienia wypracowanych postanowień (w tym zaproponowanych tematów projektów socjalnych) w procesie dydaktycznym. Monitorowanie praktyk zawodowych oraz dyplomowych zostało opisane w punkcie 3.7.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Program kształcenia na kierunku *praca socjalna* uwzględnia międzynarodową współpracę, co znajduje wyraz w podjętych projektach edukacyjnych:

- Od listopada 2005 realizowane są działania w zakresie projektu „SOWOSEC”, w ramach którego przygotowano wspólny program nauczania pod nazwą *Praca socjalna i ekonomia społeczna – joint degree study programme*. Program ten łączy współpracę partnerów z Austrii, Czech, Francji, Niemiec, Polski, Słowacji, Szwajcarii i Węgier. W latach 2006-2009 projekt finansowany był w ramach programu SOCRATES UE. W 2008 r. opracowano na podstawie doświadczeń projektu SOWOSEC program studiów podyplomowych w zakresie *Praca socjalna i ekonomia społeczna*. Przygotowano również wymaganą dokumentację dla otwarcia tych studiów w Uniwersytecie Śląskim i rozpoczęto procedury akredytacyjne. Następnie przekształcono studia podyplomowe w studia drugiego stopnia najpierw jako specjalność (*Zarządzanie pracą socjalną i ekonomia społeczna*) na kierunku socjologia, a ostatecznie jako specjalność *Europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej* w ramach kierunku *praca socjalna*.
- Od 2010 r. Studium realizuje moduł ICPM (*Inter Cultural Project Management*). Moduł ten stanowi integralną część *SOWOSEC Joint Degree Study Programme* i zakłada coroczne

dwu/trzy-tygodniowe wizyty studyjne studentów realizowane w uniwersytetach partnerskich. W ramach tych wizyt realizowane są zajęcia dydaktyczne w języku angielskim oraz hospitacje w instytucjach i organizacjach zajmujących się pracą socjalną i ekonomią społeczną w regionie. Do tej pory moduł ICPM w Uniwersytecie Śląskim realizowało ponad 50-cioro studentów z FH-Campus Wien w Austrii i Hochschule Munchen w Niemczech.

- W 2012 r. zainicjowano współpracę w ramach programu CEEPUS (*Central European Exchange Program for University Studies*). Na mocy tego projektu realizowana jest wymiana studentów i nauczycieli akademickich pomiędzy uniwersytetami partnerskimi. Dzięki finansowaniu ze środków programu CEEPUS, począwszy od roku akademickiego 2012/2013 dziesięcioro studentów wzięło udział w trzytygodniowych zagranicznych wyjazdach studyjnych w ramach modułu ICPM, a cztery studentki uczestniczyły w International Week w University of Debrecen. Dodatkowo w ramach programu CEEPUS w wymienionym okresie dwudziestokrotnie nauczyciele akademicy z krajów partnerskich projektu (Austria, Czech, Słowacji, Rumuni, Węgrzy), prowadzili zajęcia dydaktyczne dla studentów kierunku praca socjalna oraz socjologia (na specjalności związanej z pracą socjalną). W ramach niniejszego projektu dwunastokrotnie pracownik Studium realizował zajęcia dydaktyczne w uniwersytetach partnerskich FH-Campus Wien, Austria, University of Debrecen, Węgry i University of Ostrava, Czechy.

Skala i zasięg mobilności studentów:

2017/2018

jedna studentka studiów I stopnia na kierunku *praca socjalna* realizowała semestralne stypendium w ramach programu wymiany studentów Erasmus+ w Finlandii.

2018/2019

jedna studentka studiów I stopnia na kierunku *praca socjalna* realizowała semestralne stypendium w ramach programu wymiany studentów Erasmus+ w Hiszpanii.

2016/2017

Program CEEPUS „Central European Exchange Program for University Studies” – w marcu 2016 troje studentów III roku studiów I stopnia na kierunku *praca socjalna* wyjechało do Nyiregyhazy (University of Debrecen Węgry). W czasie trzytygodniowego pobytu odbyli kilka wizyt studyjnych w instytucjach i organizacjach działających w sferze szeroko pojętej ekonomii społecznej. Odbyło się również kilkanaście godzin zajęć konwersatoryjnych.

2017/2018

Program CEEPUS „*Central European Exchange Program for University Studies*” – w terminie 26.04-02.05.2018 roku cztery studentki studiów I stopnia na kierunku *praca socjalna* i jeden nauczyciel akademicki uczestniczyli w Intesive Cours w University of Debrecen, Węgry. W czasie tygodniowego pobytu stu-

dentki odbyły kilka wizyt studyjnych w instytucjach i organizacjach działających w sferze szeroko pojętej ekonomii społecznej, odbyły również kilkanaście godzin zajęć z nauczycielami z 6 krajów. Nauczyciel akademicki realizował zajęcia i uczestniczył w seminarium naukowym.

Skala i zasięg mobilności pracowników naukowo-dydaktycznych za granicą:

- 2011/2012 Uniwersytet w Debreczynie Węgry (LLP Erasmus)
- 2013/2014 Uniwersytet w Debreczynie Węgry (CEEPUS)
- 2014/2015 FH-Camups Wien, Austria (CEEPUS)
Ostravska Universita, Czechy (CEEPUS)
- 2015/2016 FH-Camups Wien, Austria (CEEPUS)
Ostravska Universita, Czechy (CEEPUS)
Uniwersytet w Debreczynie, Węgry (CEEPUS)
- 2016/2017 FH-Camups Wien, Austria (CEEPUS) listopad 2016
Ostravska Universita, Czechy (CEEPUS) marzec 2017
Uniwersytet w Debreczynie, Węgry (CEEPUS) maj 2017
- 2017/2018 FH-Camups Wien, Austria (CEEPUS) listopad 2017
Ostravska Universita, Czechy (CEEPUS) marzec 2018
Uniwersytet w Debreczynie, Węgry (CEEPUS) maj 2018
- 2018/2019 FH-Camups Wien, Austria (CEEPUS) listopad 2018

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

Oprócz aktywności związanej bezpośrednio z procesem kształcenia należy wskazać na organizowanie międzynarodowych seminariów, np. seminarium naukowe studentów i doktorantów w ramach IV Ogólnopolskiego Tygodnia Pracy Socjalnej *Contemporary challenges of Social Work – intercultural experience. Współczesne wyzwania Pracy Socjalnej – doświadczenia międzykulturowe. Katowice, 19.04.2018*. W wydarzeniu wzięło udział szereg referentów (zarówno akademików jak i studentów i doktorantów) z zagranicy Czech, Egiptu, Jordanii, Nigerii, Rumunii, Słowacji, Węgier z czynnym udziałem kadry i studentów Studium Pracy Socjalnej. Program w załączeniu – [załącznik 7.1](#).

Dodatkowym aspektem umiędzynarodawiania jest udział pracowników Studium Pracy Socjalnej w konferencjach międzynarodowych organizowanych w kraju o za granicą. Spis wybranych konferencji zawiera [załącznik 7.1. a](#).

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

8.1. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Wydział Nauk Społecznych jest otwarty dla osób z każdym rodzajem niepełnosprawności. Jest przygotowany do zapewnienia wszystkim studentom pełnej realizacji programu studiów oraz komfortu studiowania. Wydział dostosowany jest do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Szczególnie ważne jest, aby niepełnosprawni studenci i doktoranci stanowili integralną część społeczności akademickiej. Dlatego do każdego studenta podchodzi się indywidualnie oraz dostosowuje się działania do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami. Na wydziale został powołany koordynator ds. studentów z niepełnosprawnościami, którego zadaniem jest:

- Pomoc w stworzeniu optymalnych warunków do studiowania i rozwoju osobistego
- Pomoc w dostosowaniu wymogów formalnych i struktur administracyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych
- Pomoc w dostępie do zasobów informacyjnych i zajęć dydaktycznych
- Integracja środowiska studentów niepełnosprawnych
- Kształtowanie przychylnych postaw wobec osób niepełnosprawnych.

Indywidualne dostosowanie studiów jest to forma wsparcia polegająca na zoptymalizowanym trybie organizacji kształcenia. Skierowana jest do studentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy nie mogą realizować studiów na zasadach ogólnych ze względu na stan zdrowia. Pozwala ona na dostosowanie sposobów osiągania i weryfikacji efektów kształcenia do specyficznych potrzeb.

Szczegółowe informacje dostępne są na stronie Biura Obsługi Studenta Niepełnosprawnego: <http://www.bon.us.edu.pl/zawnioskuj-o-dostosowanie>

8.2 Zakres i formy wspierania studentów w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

Studenci kierunku *praca socjalna* mają bezpośrednie wsparcie opiekuna roku, którego funkcję realizują wybrani pracownicy naukowo-dydaktyczni. Podstawowym zadaniem opiekuna roku jest udzielanie wsparcia w kwestiach dotyczących procesu dydaktycznego oraz pomoc w rozwiązywaniu bieżących indywidualnych i grupowych problemów zgłaszanych przez studentów i pracowników.

Ponadto studenci mogą skorzystać ze specjalistycznego wsparcia obejmującego:

- pomoc psychologiczną – nieodpłatne poradnictwo i doradztwo psychologiczne w Centrum Obsługi Studenta oraz w Biurze Karier⁴⁷

⁴⁷ <http://student.us.edu.pl/pomoc-psychologiczna>

- pomoc prawną – Studencka Poradnia Prawna oraz wsparcie Rzecznika Praw Studenta⁴⁸
- opiekę zdrowotną – ubezpieczenie zdrowotne⁴⁹
- urlopy – dziekański, wychowawczy, zdrowotny⁵⁰
- pomoc materialną – stypendia socjalne, specjalne, zapomogi⁵¹
- akademiki – kwaterowanie na rok akademicki⁵²
- pomoc dedykowaną osobom niepełnosprawnym⁵³
- pomoc informacyjną dedykowaną studentom pierwszego roku⁵⁴

Wspieranie krajowej i międzynarodowej mobilności studentów odbywa się poprzez umożliwienie udziału w programach studenckich ERASMUS+⁵⁵, MOST⁵⁶, CEEPUS⁵⁷. Wskazuje się jednak na stosunkowo niewielki poziom zainteresowania studentów kierunkiem udziałem w tych programach.

Kolejnym obszarem wspierania studentów w procesie uczenia się jest inspirowanie i motywowanie do prowadzenia działalności naukowej oraz prezentowania jej wyników. Studenci mogą aktywnie działać w Kole Naukowym Pracy Socjalnej, które otrzymuje wsparcie finansowe na prowadzenie działalności naukowej. Studenci zapraszani są do udziału w projektach naukowych, badaniach pracowników naukowych Instytutu Socjologii, a także do aktywnego udziału w konferencjach (np. panel studencki w ramach konferencji *Oblicza i wymiary pracy socjalnej*, listopad 2018). Absolwenci studiów I stopnia mają możliwość kontynuowania kształcenia na studiach II stopnia, a następnie na studiach III stopnia (aktualnie na tym poziomie studiuje 6 absolwentów kierunku *praca socjalna*).

Studenci wchodzący na rynek pracy mogą skorzystać z usług Biura Karier UŚ wspierającego rozwój kariery zawodowej⁵⁸.

Do głównych obszarów działania BK UŚ zalicza się:

- współprowadzenie serwisu ofert,
- doradztwo zawodowe,
- coaching kariery,
- warsztaty i szkolenia,
- branżowe targi kariery,

⁴⁸ <http://student.us.edu.pl/pomoc-prawna>

⁴⁹ <http://student.us.edu.pl/opieka-zdrowotna>

⁵⁰ <http://bip.us.edu.pl/urlopy>

⁵¹ <http://student.us.edu.pl/pomoc-materialna>

⁵² <http://student.us.edu.pl/akademiki>

⁵³ <http://bon.us.edu.pl/oferta-bon>

⁵⁴ <http://student.us.edu.pl/pierwszak>

⁵⁵ <http://www.is.wns.us.edu.pl/studenci/programy-studenckie>

⁵⁶ <http://kandydat.us.edu.pl/node/2281>

⁵⁷ <https://www.ceepus.info/#nbb>

⁵⁸ <http://www.bk.us.edu.pl/>

- badania rynku pracy.

Wspieraniu rozwoju ścieżki kariery zawodowej studentów służą również odbywane praktyki zawodowe i dyplomowe, które wielokrotnie owocują zawarciem stosunku pracy. Szczególną formą działań bezpośrednich we wspieraniu zatrudnienia jest zapotrzebowanie na absolwentów kierunku zgłaszane przez partnerów Rady Programowej Kierunku Praca Socjalna.

W zakresie przedsiębiorczości studenci wspierani są min. poprzez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości⁵⁹. To organizacja będąca częścią projektu Polska Przedsiębiorcza, zajmująca się promocją i rozwojem przedsiębiorczości wśród studentów i absolwentów uczelni wyższych, a także wszystkich osób zainteresowanych założeniem własnej firmy. Ideą AIP jest budowanie świadomości społecznej dotyczącej istnienia możliwości prowadzenia własnego biznesu.

8.3. System motywowania studentów do osiągnięcia lepszych wyników

System motywowania studentów stanowią przede wszystkim stypendia za osiągnięcia w nauce:

- Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – studenci mogą aplikować o stypendium Ministra za wybitne osiągnięcia⁶⁰.
- Stypendium Rektora Uniwersytetu Śląskiego – przyznawane jest studentom od drugiego roku studiów licencjackich oraz studentom pierwszego roku studiów II stopnia, którzy uzyskali w poprzednim roku studiów wysoką średnią ocen (nie niższą niż 4,1) lub osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym⁶¹.

Inną formą motywowania studentów jest Konkurs Wyróżnień JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego, który jest organizowany od 2009 roku⁶². Jednym z jego celów jest promowanie aktywnych i twórczych postaw na rzecz środowiska akademickiego i społecznego. Dla wielu studentów i doktorantów wyróżnienie JM Rektora stanowi swego rodzaju ukoronowanie całej dotychczasowej działalności w środowisku akademickim i pozauczelnianym, znaczących osiągnięć naukowych, sportowych, społecznych i artystycznych.

8.4. Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej

Najważniejszą formą upowszechniania informacji w tym zakresie jest strona internetowa (www.us.edu.pl), gdzie w zakładce: „student” znajdują się niezbędne dane dotyczące studenckich finansów, opieki zdrowotnej, wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej oferowanej studentom US⁶³. Ważnym kanałem informacyjnym są portale społecznościowe takie jak

⁵⁹ <https://aipslask.pl/>

⁶⁰ <https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-na-temat-stypendiow-ministra-za-wybitne-osiagniecia-dla-studentow-na-rok-akademicki-20182019>

⁶¹ <http://student.us.edu.pl/stypendia-rektora>

⁶² <https://student.us.edu.pl/wyroznienia-jm-rektora-us>

⁶³ <http://student.us.edu.pl/>

facebook⁶⁴, instagram⁶⁵, twitter⁶⁶ gdzie informacje są aktualizowane na bieżąco. Studenci pierwszego roku informowani są o formach wsparcia podczas organizowanego co roku dnia adaptacyjnego. Informacje odnośnie warunków przyznawania pomocy materialnej w postaci stypendiów socjalnych, dodatków mieszkaniowych, stypendiów specjalnych czy zapomóg dostępne są również na stronie internetowej Wydziału nauk Społecznych⁶⁷, a pomoc i szczegółowe informacje można uzyskać bezpośrednio u pracowników administracyjnych wydziału (dziekanaty).

8.5. Sposób rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów

Studenci pragnący złożyć skargę lub wniosek mogą to zrobić w dogodnej dla siebie formie. Najczęściej decydują się na zasygnalizowane spornej kwestii w wiadomości wysyłanej za pomocą poczty elektronicznej lub w trakcie bezpośredniej rozmowy z pracownikiem naukowo-dydaktycznym, Dyrektorem Instytutu ds. Dydaktycznych, Dziekanem ds. Kształcenia. Sporadycznie skargi przyjmują postać oficjalnych pism. Wszystkie sprawy stanowią przedmiot do podjęcia natychmiastowej interwencji z strony wydziału i uczelni. Oficjalne skargi są rozpatrywane na podstawie KPA.

8.6. Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałania dyskryminacji

W Uniwersytecie Śląskim został powołany Zespół ds. Bezpieczeństwa, w skład którego wchodzi pracownicy dydaktyczni, administracyjni, studenci oraz doktoranci. Jego celem jest opracowywanie program bezpieczeństwa środowiska akademickiego.

Specyfika kierunku *praca socjalna* niesie ze sobą wyższą świadomość potrzeby przeciwdziałania przejawom dyskryminacji i przemocy. Składają się na to zarówno treści programowe jak i wymagania stawiane przed przyszłymi specjalistami w zakresie wsparcia społecznego. Od absolwenta wymaga się otwartości, akceptacji i szacunku w budowanych relacjach. W ramach zajęć modułu *Działania interpersonalne w pracy socjalnej* studenci mają okazję wziąć udział w treningu antydyskryminacyjnym.

8.7. Współpraca z samorządem studentów i organizacjami studenckimi

Aktywizacja życia studenckiego w działaniach rekreacyjno-kulturalnych (np. Juwenalia) oraz edukacyjno-naukowych (np., Festiwal Nauki, Dzień Pracownika Socjalnego itd.) stanowi najważniejszy obszar działalności samorządu studenckiego i organizacji studenckich (Koło Naukowe studentów Pracy socjalnej). Kadra naukowa pozostaje w stałym kontakcie z członkami w/w organizacji, służąc wsparciem i wiedzą. Członkowie samorządu czynnie uczestniczą w pracach Rady Instytutu, komisjach wydziałowych i uczelnianych.

⁶⁴ <https://www.facebook.com/UniwersytetSlaski/>

⁶⁵ <https://www.instagram.com/uniwersytetslaski/>

⁶⁶ <https://twitter.com/USinKatowice>

⁶⁷ <http://www.wns.us.edu.pl/pl/dla-studenta/organizacja/stypendia>

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Studium Pracy Socjalnej zapewnia studentom i kandydatom publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów na poziomie uczelni na stronie <http://student.us.edu.pl/> na poziomie wydziału na stronie <http://www.wns.us.edu.pl/pl/> oraz na poziomie instytutu na stronie <http://www.is.wns.us.edu.pl/>. Dla kandydatów istnieje specjalnie dedykowany portal informacyjno-rekrutacyjny <https://irk.us.edu.pl/irk>. Studenci posiadają indywidualne konta w portalu USOS gdzie mają dostęp do Karty Kierunku – jest to narzędzie służące do gromadzenia kompletu informacji o programach kształcenia wszystkich kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim. W serwisie znajdują się między innymi szczegółowe charakterystyki kierunków i specjalności, efekty kształcenia, plany studiów, opisy modułów oraz przypisane do nich punkty ECTS. Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia monitoruje w rozmowach ze studentami dostępność do informacji publicznej.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

10.1. Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów

Kierunek *praca socjalna* realizowany jest przez Instytut Socjologii Wydziału Nauk Społecznych. Bezpośredni nadzór merytoryczny nad realizacją kierunku sprawowany jest przez Zespół pracowników Studium Pracy Socjalnej pod kierunkiem 53rof.. zw. dr hab. Kazimiery Wódcz. Organizacja procesu dydaktycznego spoczywa na Dyrektorze ds. dydaktycznych Instytutu Socjologii, odpowiedzialnym za kierunek *praca socjalna*. Obsługa administracyjna kierunku realizowana jest przez sekretariat Studium Pracy Socjalnej dziekanaty Wydziału Nauk Społecznych.

W listopadzie 2012 roku został powołany Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia (KZZJK) na kierunku *praca socjalna*, zatwierdzony uchwałą Rady Wydziału z dnia 13.11.2012 roku. W skład Zespołu wchodzi: Prof. zw. dr hab. Kazimiera Wódcz, dr hab. Sabina Pawlas-Czyż, dr Witold Mandrysz [przewodniczący zespołu], Monika Białecka (od października 2018) [przedstawicielka studentów]. Kierunkowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia na kierunku Praca Socjalna został opracowany w kwietniu 2013 roku, a zatwierdzony uchwałą Rady Instytutu z dnia 14 maja 2013 roku. Za datę jego pełnego obowiązywania przyjęto 1 października 2013. W załączeniu opis Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na kierunku *praca socjalna* – *załącznik 10.1*.

10.2. Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów

Program studiów na kierunku *praca socjalna* I i II stopnia jest dostosowywany na bieżąco do wymagań stawianych w zmieniających się przepisach prawa oraz wewnętrznych regulacjach uczelni. Uwzględnia również sugestie formułowane przez studentów (wzbogacanie tematyki

zajęć do wyboru), pracowników realizujących proces dydaktyczny i interesariuszy zewnętrznych (działania Rady Programowej Kierunku Praca Socjalna). Zmiany są prezentowane i dyskutowane na spotkaniach Rady Instytutu, a następnie przedstawiane do zaopiniowania i zatwierdzenia przez Radę Wydziału. W oparciu o przedstawiony przez Dziekana projekt programu studiów, Rektor przygotowuje projekt uchwały Senatu w sprawie ustalenia programu studiów, który przedkłada Senatowi po zaopiniowaniu przez Senacką Komisję ds. Kształcenia, zawierający w szczególności opis zakładanych efektów uczenia się odrębnie dla każdego profilu i poziomu studiów oraz program studiów, plan studiów i opisy modułów odrębnie dla każdego profilu i poziomu studiów oraz formy studiów. Cały proces projektowania oraz dokonywania zmian odbywa się w wersji elektronicznej, z wykorzystaniem systemu informatycznego *Karty Kierunku*. Szczegółowe regulacje dotyczące zmian zawarte są w [Uchwale nr 330](#) Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2019 r. w sprawie wytycznych w zakresie przygotowywania projektów programów studiów kierunków studiów⁶⁸.

10.3. Sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów

Zgodnie z założeniami Kierunkowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZZJK) na kierunku *praca socjalna* raz w roku dokonuje się przeglądu programu kształcenia pod względem jego zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, zakładanymi efektami uczenia się i kwalifikacjami wynikającymi z ukończenia studiów oraz potrzebami rynku pracy.

W trakcie przeglądu uwzględnia się:

- przedstawioną przez Dziekana roczną ocenę efektów kształcenia;
- rezultaty badania opinii studentów o procesie kształcenia;
- wyniki badania kariery zawodowej absolwentów;
- analizę przydatności efektów kształcenia na rynku pracy;
- wyniki analizy wzorców międzynarodowych;
- wyniki oceny jakości kadry dydaktycznej;
- wyniki konsultacji z interesariuszami, w szczególności studentami, absolwentami i pracodawcami.

10.4. Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów oraz przydatności efektów uczenia się na rynku pracy

Dla określenia procesu weryfikacji efektów kształcenia regularnie dokonywana jest analiza sylabusów modułów realizowanych w ramach kierunku. Zasady tworzenia, forma, jak i logika budowy sylabusów były wielokrotnie omawiane na zebraniach w ramach poszczególnych zakładów oraz Rady Instytutu. Swoje uwagi w tym zakresie na tych zebraniach przedstawiają również Dyrektorzy ds. dydaktycznych Instytutu Socjologii.

Wśród działań związanych z monitorowaniem weryfikacji efektów kształcenia na kierunku *praca socjalna* wskazać należy:

⁶⁸ http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/uchwala_330_2019.pdf

- analizę sylabusów, ze szczególnym uwzględnieniem narzędzi weryfikacji efektów kształcenia;
- analizę regulaminu i programu praktyk zawodowych na kierunku;
- analizę porównawczą wyników ankiet ewaluacyjnych modułów poddanych ocenie ewaluacyjnej w odniesieniu do zapisów sylabusów ewaluowanych przedmiotów.

W kontekście oceny osiągnięcia efektów uczenia się podkreślić należy, że przyjęty na kierunku model pracy dyplomowej opartej na **projekcie socjalnym** daje wyjątkową możliwość zweryfikowania całego spektrum wiedzy, umiejętności i kompetencji nabytych w trakcie studiów. Praca w takiej formie pozwala na projektowanie złożonych rozwiązań, z zastosowaniem wielu perspektyw teoretycznych oraz innowacji. Studenci w swoich projektach pełnią nie tylko rolę planujących, ale również funkcje koordynatorów, realizatorów, nauczycieli, trenerów, ewaluatorów, fundraiserów, menagerów, rzeczników, mediatorów, negocjatorów czy osób promujących podejmowane działania. Uczą się słuchać, obserwować i odpowiadać na potrzeby.

Pozytywnym aspektem kształcenia przez projektowanie jest możliwość lepszego poznania placówek, w których studenci realizują projekty. Dzięki wewnętrznemu rozeznananiu mają możliwość dokonania własnej oceny działalności instytucji, analizy jej struktury i systemu zarządzania. Mogą się przyjrzeć bardziej szczegółowo zadaniom poszczególnych pracowników, ich postawom i identyfikacji z wykonywanym zawodem. Warto przy tym zaznaczyć, że sami studenci podlegają jednocześnie podobnemu oglądowi w zakresie ich zaangażowania, posiadanych umiejętności i rzetelności w działaniu, co częstokroć znajduje wyraz w propozycji zatrudnienia ich w placówce / organizacji, gdzie projekt jest realizowany. Projektowane działania nierzadko stają się stałym elementem działalności, co stanowi o ich trafności i skuteczności.

W trakcie realizacji zadań studenci doświadczają rozwoju własnej osobowości co sprzyja umacnianiu pewnych cech charakteru, np. odpowiedzialności, obowiązkowości, odwagi w podejmowaniu wyzwań, systematyczności, zdecydowania w działaniu, umiejętności pokonywania trudności i radzenia sobie ze stresem. Doskonałą również cechy ułatwiające budowanie pozytywnych relacji interpersonalnych, takich jak: gotowość do współpracy, otwartość, wytrwałość, pokonywanie stereotypów, radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych.

10.5. Zakres, formy udziału i wpływu interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, i interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

Kierunek *praca socjalna* to studia, które przygotowują profesjonalną kadrę szeroko pojętych służb społecznych, dlatego program kształcenia był tworzony opierając się na wieloletnim doświadczeniu współpracy i intensywnych relacjach z przedstawicielami tzw. interesariuszy zewnętrznych. Współpraca ta – ze względu na rosnące potrzeby w zakresie edukacji do pracy socjalnej – jest realizowana w sposób ciągły, co znajduje wyraz w działaniach opisanych w *kryterium nr 6*. Pozwala na wymianę opinii na temat kierunków i potrzeb kształcenia w zakresie pracy socjalnej widzianych z bardzo różnych perspektyw zawodowych i organizacyjnych.

Inną z form współpracy wpływającej na doskonalenie i realizację programu studiów jest udział pracowników Studium Pracy Socjalnej w corocznych zjazdach Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej, stwarzających okazję do dyskusji na temat procesu kształcenia i

perspektyw rozwoju pracy socjalnej. Wymiana opinii oraz doświadczeń badawczych i edukacyjnych pomiędzy ośrodkami stanowi cenne źródło inspiracji oraz umożliwia dzielenie się sprawdzonymi i skutecznymi działaniami w obszarze dydaktyki.

W celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i wymiany opinii z interesariuszami wewnętrznymi regularnie odbywają się spotkania członków zespołu Studium Pracy Socjalnej i Zakładu Badań Kultury Współczesnej poświęcone programom kształcenia na kierunku, jakości kształcenia, narzędziom weryfikacji efektów kształcenia itp. W spotkaniach mają możliwość udziału wszystkie osoby realizujące zajęcia dydaktyczne na kierunku *praca socjalna* (w tym osoby niezatrudnione w Uniwersytecie Śląskim). Zgodnie z założeniami Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, w każdym roku akademickim odbywa się otwarte spotkanie, którego celem jest dyskusja wokół kwestii związanych z zapewnieniem i doskonaleniem jakości kształcenia na kierunkach prowadzonych w Instytucie Socjologii (w tym na kierunku *praca socjalna*). W posiedzeniu biorą udział zarówno pracownicy Instytutu jak i przedstawiciele środowiska studentów i doktorantów. Spotkanie ma charakter otwarty, co oznacza, że może w nim wziąć udział każdy pracownik i student Instytutu Socjologii. Spotkania stanowią okazję do otwartej dyskusji, zgłaszania pomysłów i postulatów dotyczących doskonalenia szeroko pojętego procesu dydaktycznego.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> – 25-letnie doświadczenie w kształceniu do pracy socjalnej – program studiów wynikający z doświadczeń edukacyjnych i programów międzynarodowych – interdyscyplinarny charakter kształcenia – bogate doświadczenie badawcze na poziomie krajowym i międzynarodowym – program uwzględniający potrzeby interesariuszy zewnętrznych – wdrażanie projektów socjalnych będących odpowiedzią na realne potrzeby – ścisły związek z praktyką 	<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> – ograniczany regulacjami wewnętrznymi udział specjalistów zewnętrznych w procesie kształcenia – niski poziom mobilności studentów w porównaniu z oferowanymi możliwościami – ograniczony dostęp do sprawnego sprzętu, brak podstawowego oprogramowania, ograniczony dostęp do wifi – liczne grupy studenckie oraz ograniczone środki na działania Studenckich Kół Naukowych – konieczność realizacji dużej partii materiału w zakresie pracy własnej w przypadku studentów II stopnia, którzy nie kończyli kierunku <i>praca socjalna</i> na poziomie licencjackim

Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	<ul style="list-style-type: none"> – duży i stale rosnący popyt na absolwentów kierunku <i>praca socjalna</i> – promowanie pozytywnego wizerunku pracy socjalnej poprzez realizację projektów społecznych – rozwój III sektora i wzrost zapotrzebowania na pracę socjalną w ramach projektów finansowanych ze środków UE – specyfika regionu – zapotrzebowanie na realizację programów rewitalizacji społecznej i specjalistów w tym obszarze – potrzeba prowadzenia specjalistycznych badań ewaluacyjnych w obszarze pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – brak poczucia bezpieczeństwa w związku z planowanymi zmianami statutu UŚ (zlikwidowanie Studium Pracy Socjalnej) – obniżenie pozycji pracy socjalnej jako dyscypliny naukowej – niski prestiż społeczny zawodu oraz niesatysfakcjonujący poziom wynagradzania pracowników społecznych, co wpływa na ograniczone zainteresowanie studiowaniem kierunku – wysoki poziom zbiurokratyzowania działań pracowników społecznych ograniczający możliwość realizacji zadań zgodnie z założeniami pracy socjalnej – wypalenie zawodowe pracowników społecznych i wysoki odsetek osób rezygnujących z zatrudnienia w zawodzie

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia

(miejsowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku⁶⁹

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	89	79	23	23
	II	57	61	20	17
	III	56	33	28	21
II stopnia	I	Mediacje i negocjacje 33	Praca socjalna 41	45	-
		Praca socjalna w środowisku 30	-----	-	-
	II	-----	Mediacje i negocjacje - 20	-	-
Razem:		265	234	116	61

Źródło: dane z dziekanatów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2018	89	46	23	19
	2017	79	48	21	19
	2016	72	53	36	25
II stopnia	2018	41	21	47	38
	2017	63	42	45	25
	2016	-	-	-	-
Razem:		344	210	172	126

Źródło: dane z dziekanatów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych

⁶⁹ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018 poz. 1861) – studia I stopnia.

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
	I stopień
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 sem./ 180 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć ⁷⁰ - studia stacjonarne	2 505
Łączna liczba godzin zajęć ⁷⁰ – studia niestacjonarne	1 684
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	149 ECTS 83%
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	95 ECTS 53%
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	62 ECTS 34%
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	12 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	360 godz.
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godz.

⁷⁰ Wraz z praktykami i zajęciami terenowymi.

Tabela 4. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018 poz. 1861) – studia II stopnia.

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
	II stopień
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 sem./ 120 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć ⁷⁰ – studia stacjonarne	1 200
Łączna liczba godzin zajęć ⁷⁰ – studia niestacjonarne	830
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia ⁷¹	94 ECTS MiN, RiOSL, PsiGS 93 ECTS ESPSiES
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	89 ECTS (74%) MiN 97 ECTS (81%) RiOSL 88 ECTS (73%) PsiGS 75 ECTS (63%) ESPSiES
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	64 ECTS (53%) MiN, 64 ECTS (53%) RiOSL 59 ECTS (49%) PsiGS 56 ECTS (47%) ESPSiES
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	8 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	240 godz.
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-

⁷¹ W zależności od specjalności: *Mediacje i negocjacje (MIN)*, *Rewitalizacja i organizowanie społeczności lokalnej (RiOSL)*, *Europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej (ESPSiES)*, *Praca socjalna i gerontologia społeczna (PsiGS)*. Kolorem niebieskim zaznaczono specjalność aktualnie realizowaną.

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów – studia I stopnia.

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć		Liczba punktów ECTS
		stacjonarne	niestacjonarne	
Komunikacja interpersonalna	wykład + ćwiczenia	30	20	3
Socjologia mikrostruktur społecznych	wykład + ćwiczenia	60	32	4
Polityka społeczna	wykład + ćwiczenia	60	34	4
Teorie i metody pracy socjalnej z jednostką i rodziną	wykład + ćwiczenia	60	40	5
Metody badań społecznych	wykład + ćwiczenia	60	38	4
Zagadnienia patologii i profilaktyki społecznej	wykład + ćwiczenia	60	34	4
Socjologia makrostruktur społecznych	wykład + ćwiczenia	60	34	4
Praca socjalna w różnych obszarach problemów społecznych (A, B, C, D)	seminarium	120	64	12
Statystyka	wykład + ćwiczenia	30	20	3
Teorie i metody pracy socjalnej z grupą i społecznością lokalną	wykład + ćwiczenia + warsztaty	60	40	4
Socjologia dewiacji i kontroli społecznej	wykład + ćwiczenia	30	26	3
Przedmiot specjalizacyjny (1,2)	wykład + ćwiczenia	60	40	4
Struktura i organizacja pomocy społecznej	wykład	30	14	2
Instytucje polityki i pomocy społecznej (publiczne, niepubliczne, monografia)	konwersatorium + zajęcia terenowe	90	48	6
Seminarium metodologiczne	warsztaty	15	14	3
Seminarium dyplomowe (A, B, C)	seminarium	75	40	14
Przedmiot fakultatywny 1	wykład + ćwiczenia	30	25	2
Współczesne kierunki rozwoju pracy socjalnej	konwersatorium	30	14	2
Projekt socjalny	seminarium	15	14	2
Podstawy wiedzy o organizacji i zarządzaniu	wykład + ćwiczenia	45	26	3
Superwizja pracy socjalnej	konwersatorium	30	20	2
Działalność pożytku publicznego i wolontariat	ćwiczenia	15	10	1
Praktyka dyplomowa	praktyki	120	120	4
Razem:		1185	767	95

Tabela 6. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów – studia II stopnia.

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć		Liczba punktów ECTS
		stacjonarne	niestacjonarne	
Polityka społeczna w Polsce i UE	wykład + ćwiczenia	60	30	5
Metody analizy i interpretacji danych	wykład + laboratorium	45	26	4
Wykład monograficzny/fakultatywny I i II (z wykorzystaniem jęz. Obcego)	wykład	60	40	2
Doskonalenie warsztatu zawodowego w pracy socjalnej – praktyka bezpośrednia	seminarium	30	20	4
Seminarium magisterskie (A, B, C, D)	seminarium	90	60	3
Przedmiot specjalizacyjny	wykład + ćwiczenia	60	32	5
Seminarium specjalizacyjne 1, 2, 3, 4	seminarium	120	64	4
Zarządzanie projektem socjalnym	warsztaty	15	12	3
Współczesne koncepcje komunikacji interpersonalnej	wykład + ćwiczenia	60	30	5
Badania ewaluacyjne w pracy socjalnej	wykład + ćwiczenia	30	26	4
Doskonalenie warsztatu zawodowego w pracy socjalnej – makropraktyka	seminarium	30	20	4
Kierowanie i zarządzanie superwizyjne w pracy socjalnej	konwersatorium + warsztaty	15	14	2
Warsztaty specjalizacyjne	warsztaty	30	20	3
Przygotowanie projektu badań terenowych	seminarium (praca własna)	30	30	1
Diagnoza na potrzeby projektu socjalnego	seminarium (praca własna)	90	90	3
Praktyka dyplomowa	praktyki	120	120	4
Razem:		885	634	56

Tabela 7. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych – studia I stopnia

Nazwa programu /zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Język obcy ⁷²	lektorat	I, II,	st. Stacjonarne	Zgodnie z wyborem	79
Język obcy	lektorat	III, IV	st. Stacjonarne	Zgodnie z wyborem	61

⁷² Do wyboru: j. angielski, j. francuski, j. niemiecki, j. rosyjski

Tabela 8. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych – studia II stopnia

Nazwa programu/ zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
wykład monograficzny/ fakultatywny I ⁷³	Wykład	I	st. stacjonarne	j. angielski	41
wykład monograficzny/ fakultatywny II ⁷⁴	Wykład	III	st. stacjonarne	j. angielski	20
Współczesne teorie pracy społecznej ²³	Wykład + ćwiczenia	I	st. stacjonarne	j. angielski	41
Współczesne teorie pracy społecznej ²³	Wykład + ćwiczenia	I	st. niestacjonarne	j. angielski	-
Seminarium specjalizacyjne 3: <i>Projekt międzykulturowy</i> ⁷⁴	seminarium	III	st. stacjonarne	j. angielski	-
Seminarium specjalizacyjne 3: <i>Projekt międzykulturowy</i> ⁷⁵	seminarium	III	st. niestacjonarne	j. angielski	-

⁷³ Zajęcia z wykorzystaniem j. obcego (wybrane zajęcia w języku obcym, obcojęzyczna literatura).

⁷⁴ Zajęcia w języku angielskim realizowane w ramach specjalności: *Europejskie studia pracy społecznej i ekonomii społecznej*

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Programy studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu (zgodne z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018 poz. 1861).
 - 1.a. Program studiów I stopnia – stacjonarne
 - 1.b. Program studiów I stopnia – niestacjonarne
 - 1.c. Program studiów II stopnia –stacjonarne
 - 1.d. Program studiów II stopnia – niestacjonarne
2. Obsada zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
 - 2.a. Obsada zajęć – I stopień stacjonarne
 - 2.b. Obsada zajęć – II stopień stacjonarne (MiN)
 - 2.c. Obsada zajęć – I stopień niestacjonarne (KPSS)
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.
 - 3.a. Harmonogramy zajęć lato 2018-2019 – studia stacjonarne
 - 3.b. Harmonogram 2 rok KPSS (niestacjonarne)
 - 3.c. Harmonogram 3 rok KPSS (niestacjonarne)
4. Charakterystyka nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 oraz opiekunów prac dyplomowych.
 - 4.a. Kadra prowadząca zajęcia
5. Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności wskazanych w zaleceniach o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę oraz przedstawienie i ocena skutków tych działań.
-
6. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
 - opis wyposażenia sal zawarto w opisie [kryterium 5](#)
 - 6.a. Biblioteka WNS 2019
 - 6.b. CINIBA
7. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany wg lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów
 - 7.a. Prace dyplomowe I stopień stacjonarne
 - 7.b. Prace dyplomowe I stopień niestacjonarne (KPSS)
 - 7.c. Prace dyplomowe II stopień stacjonarne
 - 7.d. Prace dyplomowe II stopień niestacjonarne

Cz. II. Materiały do wglądu podczas wizytacji [...]

Cz. III. Spis załączników dołączonych do raportu samooceny (wskazanych w części I raportu)

- 0.1. Efekty uczenia się I stopień PS od 2019_2020
- 0.2. Efekty uczenia się II stopień PS od 2019_2020
- 1.1. Strategia rozwoju IS 2012_2020
- 1.1.a Porozumienie KPSS
- 1.2. Aplikacje

- 2.1. Treści programowe modułów
- 2.1.a Przykładowe powiązania treści kształcenia z kierunkowymi efektami uczenia się
- 2.2. KPSS zasady 2018-2019
- 2.2.a KPSS plan studiów
- 2.5. Praktyki
 - 2.5.a Lista porozumień – praktyki 2018
 - 2.5.b Organizacja praktyk PS
 - Zał. 1 – Porozumienie o organizacji praktyki zawodowej
 - Zał. 3 – Zaliczenie pracy zawodowej jako praktyki
 - Zał. 4 – Skierowanie na praktyki
 - Zał. 5 – Oświadczenie
 - Zał. 6 – Dzienniczek praktyki – wypełnia student
 - Zał. 7 – Karta ocen – wypełnia Instruktor praktyki w ośrodku
 - Zał. 8 – Sprawozdanie z praktyk – wypełnia student
- 3.3. Uchwała w sprawie potwierdzania efektów uczenia się
- 3.4. Organizacja procesu dyplomowania
- 3.4.a Zagadnienia do egzaminu dyplomowego I PS
- 3.4.b Zagadnienia do egzaminu dyplomowego II PS
- 3.9.a Struktura pracy licencjackiej – projekt socjalny
- 3.9.b Struktura pracy magisterskiej – projekt socjalny
- 3.11. Monitorowanie karier, interesariusze, rynek pracy
- 3.11.a BK Oczekiwania_pracodawców_2018
- 3.11.b BK Wydziałowy WNS 2015-2016
- 4.4. Zasady ankietyzacji – ocena kadry przez studentów
- 5.2. Biblioteka WNS 2019
- 5.2.a CINiBA
- 6.1.a Lista Partnerów RPKPS (2018)
- 6.1.b Regulamin Rady Programowej
- 6.1.c POROZUMIENIE o organizacji praktyk superwizyjnych
- 6.1.d Lista tematów zgłoszonych przez RPKPS 2018
- 7.1. International Social Work Students Conference
- 7.1.a Wybrane konferencje międzynarodowe
- 10.1. KSZJK – Praca socjalna